

– et aktuelt læremiddel
i tidsskriftform

NORSKnytt

ISSN 0801 5368

- Lesestrategier
- Norske folkeeventyr
- Norsk overtro
- Bokstavomstokking
- Innbyggernavn
- Hunnprins og hannprins
- Grammatikk-loop
- Fargerike adjektiv

- Tips om kryssord
- Fremmordkryss
- Lydkryss
- Tegnkryss
- Antonymkryssord
- Filmkryss - Kautokeino
- Filmkryss - Stavanger

Norsknytt

gir variasjon og liv til norskundervisningen

NORSKFAGET/NORSKKNYTT:

Årgang 1990:	«Norsknytt 1/90, 2/90 og 3/90»	50,-
Årgang 1991:	«Norsknytt 1/91, 2/91 og 3/91»	50,-
Årgang 1992:	«Norsknytt 1/92, 2/92, 3/92 og 4/92»	50,-

NORSKFAGET/NORSKKNYTT:

Årgang 1993:	«Norsknytt 1/93, 2/93, 3/93 og 4/93»	200,-
Årgang 1994:	«Norsknytt 1/94, 2/94, 3/94 og 4/94»	200,-
Årgang 1995:	«Norsknytt 1/95, 2/95, 3/95 og 4/95»	200,-
Årgang 1996:	«Norsknytt 1/96, 2/96, 3/96 og 4/95»	200,-
Årgang 1997:	«Norsknytt 1/97, 2/97, 3/97 og 4/97»	200,-
Årgang 1998:	«Norsknytt 1/98, 2/98, 3/98 og 4/98»	200,-
Årgang 1999:	«Norsknytt 1/99, 2/99, 3/99 og 4/99»	200,-
Årgang 2000:	«Norsknytt 1/00, 2/00, 3/00 og 4/00»	200,-
Årgang 2001:	«Norsknytt 1/01, 2/01, 3/01 og 4/01»	200,-
Årgang 2002:	«Norsknytt 1/02, 2/02, 3/02 og 4/02»	200,-
Årgang 2003:	«Norsknytt 1/03, 2/03, 3/03 og 4/03»	200,-
Årgang 2004:	«Norsknytt 1/04, 2/04, 3/04 og 4/04»	200,-
Årgang 2005:	«Norsknytt 1/05, 2/05, 3/05 og 4/05»	200,-
Årgang 2006:	«Norsknytt 1/06, 2/06, 3/06 og 4/06»	200,-
Årgang 2007:	«Norsknytt 1/07, 2/07, 3-4/07»	350,-

NB: Porto og forsendelseskostnader kommer i tillegg.

Ønsker du et større antall av enkelte hefter – be om pristilbud!

Send bestillingen til:

Norsknytt
Postboks 303 Levanger
7601 LEVANGER

Eller bruk epost:

post@norsknytt.no

NESTE NUMMER:

Neste nummer kommer ved påsketider.

Nummeret vil ha noe mer vekt på litteratur enn numrene i 1997-årgangen.

Utgiver: Norsknytt ANS
Redaksjon: Norsknytt, Øystein Jetne, Landingsveien 86, 0767 OSLO
Abonnement: Norsknytt, postboks 303, 7601 LEVANGER (tlf. 917 73 534)
Epost: post@norsknytt.no – Internett: www.norsknytt.no
Redaktør: Øystein Jetne © Kopiering av stoff som er tilrettelagt for elever, er tillatt.
Årsabonnement (fire numre per år): 500,- kroner

NORSKnytt

Mediebildet de siste par månedene har vært sterkt preget av PIRLS- og PISA-resultatene som ble offentliggjort i overgangen mellom november og desember. Urovekkende nok viser PISA-resultatene at norske elever leser dårligere enn tidligere, og at de norske elevene samlet sett plasserer seg under OECD-gjennomsnittet.

Det kan være grunn til å dvele ved navnet til den norske PISA-rapporten. Navnet «Tid for tunge løft» bærer bud om at en større satsning på norsk skole er nødvendig. Flertallsformen i det siste tittelordet forteller oss at det er snakk om flere løft, ikke ett: Det er nok ikke slik at forskerne har tenkt at lærerne skal løfte alene, for søkelyset bør i stor grad rettes også mot politikere, skoleeiere og foreldre. Fungerer disse gruppene i stor nok grad som støttespillere i læringsarbeidet?

I navnet «Kunnskapsløftet» ligger det innbakt både et løft og et løfte. I PISA-rapportens tittel etterspørres bare løft – ikke løfter. Når kan vi håpe på at politikerne bevilger mer penger til skolen? Hadde det vært urimelig om alle landets ungdomsskoleelever var utstyrt med nye lærebøker i alle fag? Fortsatt er det slik at mange elever arbeider etter gamle lærebøker, selv om den nye læreplanen har en helt annen tilnærming til litteratur og et ganske annet grammatisk begrepsapparat. Det er absolutt ikke slik at gode lærebøker er svaret på alt, men du verden som det hjelper ...

Ett av målene for 1998-årgangen er å tilby norsklærere oppgaver som på en god måte kan fremme elevenes leseferdigheter. Allerede i denne utgaven har vi ryddet plass til tre sider om lesestrategier: Disse oppgavene har ingen helt klar fasit, men elevenes diskusjoner rundt oppgavene kan være verdifulle.

Norsknytt kommer denne gangen som et dobbeltnummer. Vi har viet stor plass til oppgaver knyttet til det nye grammatiske begrepsapparatet. Urolige lesere kan trøste seg med at mye av begrepsapparatet er som før, og enkelte av endringene kan faktisk gjøre det enklere å undervise i grammatikk. Flere av oppgavene kan hjele elevene til å forstå hvordan grammatiske kunnskaper i mange tilfeller er nødvendig for å oppnå korrekt rettskrivning.

Ved siden av grammatikk er kryssord dette dobbeltnummerets store satsningsområde. I tillegg til at kryssord er gøy, er kryssord også velegnet med tanke på å utvide elevenes ordforråd. Fremtidige utgaver vil inneholde enda flere kryssord – både på bokmål og nynorsk. Legg for øvrig merke til at det ene filmkryssordet er et premiekryssord: Det vanker bokpremie til vinnerne!

Våren vil gi oss innsikter i hvordan den nye eksamensordningen i norsk fungerer. Norsknytt vil følge prosessen videre så tett som mulig, og vi vil i neste nummer tilby eksempeloppgaver i norsk skriftlig.

Hva måler PISA?

PISA-resultatene fra 2006 har fått stor oppmerksomhet. For norsklærere flest kan selve prøven være like interessant som resultatene, for hvordan klarer man man å måle leseferdigheter?

Bak PISA-prøven ligger det et såkalt rammeverk som forklarer hva lesing er. Dette rammeverket er utarbeidet av leseeksperter i hele OECD-området og har vært et utgangspunkt også for arbeidet med de nasjonale leseprøvene i Norge. Kjennskap til rammeverket kan gi økt bevissthet om hva lesing er, og et slikt kjennskap kan i neste omgang skape nye innfallsvinkler til leseundervisningen.

Hva er det PISA ikke måler?

Leseprøven i PISA (og de nasjonale leseprøvene i Norge) måler elevenes leseferdigheter. Andre prøver kan gi presis informasjon om ordavkodning og leseflyt, om ordforråd og lesehastighet. Disse aspektene ved lesing spiller opplagt inn på leseforståelsen, men blir altså ikke målt direkte i PISA-prøvene.

Et annet aspekt som ikke blir målt i selve prøven, men som de tilhørende spørreskjemaene prøver å fange opp, er elevenes leselyst. Fra og med PISA 2009 blir engasjement definert inn som ett av flere elementer i hva lesing er, for mangler eleven engasjement når han leser, blir forståelsen så som så.

Det store lyspunktet i den norske PISA-undersøkelsen fra 2006, er nettopp nyheten om at guttenes leselyst er på vei opp. Er det en senvirkning av Harry Potter-bølgen vi ser konturene av, eller har lærerne blitt flinkere til å velge litteratur som «treffer» guttene? Det blir spennende å se om læreplanens dreining vekk fra litteraturhistorisk lesing til mer temalesing og flere samtidstekster vil forsterke den positive trenden blant guttene.

Tre aspekter ved leseforståelsen

Går det an å gi elevene mer presise tilbakemeldinger enn at de er «flinke» eller «ikke så verst flinke» til å lese? Lese forskerne har prøvd å skille ut tre aspekter ved lesing som sier noe om hva slags ferdigheter som kreves for å løse bestemte oppgaver.

For det første må elevene kunne **finne fram og hente ut** opplysninger fra en tekst. Oppgavene kan spenne fra å finne navnet på forfatteren til å finlese en lang artikkel på jakt etter bortgjemte opplysninger. Sjangerkunnskap vil ofte være viktig, for er teksten lang, bør elevene ha en viss peiling på hvor de skal begynne å lete.

For det andre må elevene kunne **sammenholde og forstå** tekstelementer. De arbeidsplanene som mange skoler benytter, kan være en utfordring stor nok: Hvordan henger arbeidsoppgaver sammen med læringsmål? Hvordan henger opplysninger om vurdering sammen med de opplysningene om hva som skal skje i skoletimen???

For det tredje må elevene kunne **reflektere rundt tekstene og vurdere dem**. Hva burde du ha gjort hvis du havnet i den samme situasjonen som hovedpersonen i novellen? Hva er det ved mellom-tittelen som kan forvirre leseren? Hvorfor står det sjuende ordet i høyre kolonne med fet skrift?

Alle PISA-oppgaver blir plassert i forhold til disse tre aspektene. Etter gjennomføringen av de første nasjonale leseprøvene i Norge var det tenkt at elevene skulle få en «profil» med utgangspunkt i aspektene, men prøvemiljøet fant ut at slike profiler gav liten mening. Tenkemåten kan likevel være viktig å ha med seg for norsklærere.

De mange leseoperasjonene

I tillegg til at PISA-oppgaver blir plassert i forhold til aspekter ved leseforståelse, utarbeides det en nøyaktig beskrivelse av de leseoperasjonene som må til for å løse de ulike oppgavene. Her er det snakk om å være på detaljnivå, og kanskje er det slik at det er på dette nivået mye av leseundervisningen bør være? Kanskje bør norsklæreren enda oftere snakke høyt om hvordan han/hun arbeider med å forstå en konkret tekst, sånn at elevene kan følge lærerens eksempel? PISA-oppgavene som ligger ute på nett, kan gi ideer om hvilke leseoperasjoner som det er mulig å forklare for elevene.

Utvalget av tekster

Prøveformatet (90 minutter) legger en del føringer på hva slags tekster som blir tatt med på PISA-prøvene. Tekstene er jevnt over korte (selvsagt ingen romaner!) og lite kontroversielle (ingen ungdommer skal bli støtt i møtet med tekstene). Dessuten er tekstene i lite grad knyttet til nasjonale forhold, for da ville prøven kanskje måle kulturkunnskap mer enn leseferdigheter.

Tekstene i PISA-prøven og i de nasjonale leseprøvene representerer et vidt spekter av sjangrer og temaområder. Noen av tekstene er typiske fagtekster, andre kan snarere kalles fritidstekster eller arbeidslivstekster. Tekstene kan også deles inn i ulike kategorier avhengig av om de er kontinuerlige tekster (noveller og lesebrev) eller ikke-kontinuerlige tekster (kart og rutetabeller). Det har vist seg over hele kloden at jenter er bedre enn gutter til å lese kontinuerlige tekster, mens guttene er minst like flinke som jentene til å lese ikke-kontinuerlige tekster.

PISA-prøven i 2009 vil for første gang inneholde en stor andel elektroniske tekster. Da får vi se om lesing på papir er noe annet enn lesing på skjerm – og om det er guttene som leser best på data ...

A

Først bør du la ham lese teksten, og så kan han skrive et sammendrag. Etterpå bør dere gå gjennom det han har skrevet for å se om han har fått med seg det viktigste.

B

Når han har lest tittelen og sett på bildene, bør du spørre om hva artikkelen handler om.

C

Be ham om å lese teksten høyt to ganger. Etterpå kan han skrive av teksten ord for ord.

D

La ham lese teksten høyt først, og så kan dere diskutere vanskelige ord etterpå.

Lillebroren min, som er tre år yngre enn meg, har fått i lekse å forstå en tre sider lang artikkel om Henrik Ibsen. Hvordan bør jeg hjelpe ham?

E

La ham lese teksten høyt, men avbryt ham hver gang han uttaler et ord feil – og fortell samtidig hva ordet egentlig betyr.

F

Les teksten høyt for han mens han setter strek under de vanskelige ordene. Så hjelper du ham med de ordene han ikke forstår, og helt til slutt kan du la han skrive et kort sammendrag!

A

Læreren bør lese teksten høyt mens elevene leser teksten inni seg!

B

Elevene bør lese teksten hver for seg, og så kan de se på illustrasjonene etterpå!

C

La klassen først få se en film om hvordan man lager film! Da blir det enklere å forstå teksten etterpå!

D

La en flink elev lese teksten høyt mens alle de andre elevene hører på!

Klassen min skal lese en tekst om hvordan man lager film. Nå spør læreren om hvordan klassen bør arbeide med teksten for at flest mulig skal lære mest mulig. Hvilket tips skal jeg gi ham?

F

Læreren bør lese teksten høyt for elevene, men han bør stoppe opp og forklare hvordan illustrasjonene henger sammen med teksten!

E

Det er best om læreren leser høyt en helt annen tekst om det å lage film, og så kan elevene lese sin egen tekst på egen hånd!

Diskusjonsoppgaver

GI LESETIPS
på en skala fra 1 til 6

A

Først bør du skrive et sammendrag, og så bør du kontrollere at hvert avsnitt i leksikonartikkelen er dekket av sammendraget, for et godt sammendrag har litt innhold fra hvert avsnitt.

B

Skap bilder som er lette å huske når du skriver sammendraget, for da blir det lettere å huske hva du har skrevet!

C

Etter at du har skrevet sammendraget, bør du kontrollere nøye at alle de viktigste faktaopplysningene har fått plass!

D

Før du begynner å skrive sammendraget, bør du lese artikkelen så mange ganger som mulig!

Jeg har lest en ganske vanskelig tekst fra Wikipedia om Henrik Ibsen. Læreren sier at jeg skal skrive et sammendrag. Hvordan bør jeg jobbe?

E

Skriv et sammendrag. Etterpå lar du en venn lese sammendraget ditt, sånn at han kan si om han skjønner sammendraget uten å lese Wikipedia-teksten!

F

Mens du leser sammendraget, bør du streke under de viktigste setningene. Etterpå skriver du disse setningene med dine egne ord!

A

Les teksten raskt gjennom én gang, og skriv ned alle ordene du ikke forstår!

B

Lån et ferdig understreket ark fra en klassekamerat og sett strek under de samme ordene. Etterpå leser du teksten raskt én gang!

C

Be en venn eller en av foreldrene dine om å lese teksten høyt for deg!

D

Les teksten nøye to ganger, før du sjekker om du klarer å gjenfortelle det viktigste innholdet med dine egne ord. Hold på helt til du får det til!

I dag fikk vi en tekst på sju sider om helter og skurker i norsk litteratur, og i morgen skal vi ha en skriftlig prøve på skolen! Hvordan bør jeg lese til prøven?

G

Les teksten grundig én gang, og sett strek under de setningene som du synes er veldig viktige!

E

Les teksten to ganger!

F

Lag selv gode spørsmål til teksten, som du prøver å svare på. Bla opp hvis du står fast!

**Diskusjons-
oppgaver**

A

Les kjapt gjennom alle spørsmålene før du begynner å svare, for å få et inntrykk av hva spørsmålene handler om og for å sjekke om spørsmålenes rekkefølge virker gjennomtenkt!

B

Les raskt gjennom det første spørsmålet og skriv svaret. Fortsett med å lese spørsmålene i høyt tempo, for du har sannsynligvis lite tid!!

C

Hvis du ikke forstår et spørsmål, bør du ganske raskt hoppe videre til neste spørsmål!

D

Les bare spørsmålene, selv om det finnes annen tekst på prøvearket om hvordan læreren vil at du skal svare. Husk på at spørsmålene alltid er viktigst!

Jeg har nettopp fått utlevert en skoleprøve om sagn og eventyr. Hva bør jeg gjøre nå?

F

Les sakte gjennom prøven og sett strek under viktige ord som du bør prøve å forklare!

E

Les hvert spørsmål nøye, og tenk nøye gjennom hva det spørres etter og hva det ikke spørres etter!

A

Skriv av hele eventyret for hånd, sånn at du får eventyret «inn i fingrene»!

B

Les eventyret høyt for en av vennene dine, så har du iallfall sagt de riktige ordene høyt én gang!

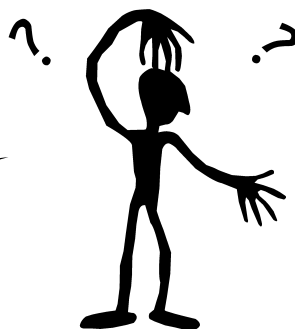
C

Les eventyret og diskuter innholdet med en av vennene dine.

D

Pugg en og en setning etter hvert som du leser, sånn at du kan hele eventyret utenat når du kommer til den siste setningen for første gang!

Jeg skal gjenfortelle et eventyr for klassen, men jeg får ikke lov til å bruke manus. Hvordan bør jeg jobbe?

F

Les teksten grundig og finn ut om det er mulig å ta med seg gjenstander som gjør det lettere å huske handlingen!

E

Les teksten tre ganger!

Fra hvilke norske folkeeventyr er disse sitatene hentet? Fyll ut tabellen nedenfor!

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K

1. De tolv villender	A. «Å kjære, vakre, vene, gode, snille, søte deg!»
2. Gullfuglen	B. «Den ene enden av repet bandt han fast om halsen på kua, slapp det ned gjennom pipa, og bandt rephella om låret sitt (...) Mens han holdt på med det, falt kua utfor taket og dro mannen opp gjennom pipa; der satt han fast, og kua hu hang utenfor veggen og svevet mellom himmel og jord, og kunne verken komme opp eller ned.»
3. Kvitebjørn og kong Valemo	C. «Ja, så kunne han ikke berge seg lenger, han måtte si det: "Langt, langt borte i et vann ligger en øy," sa han, "på den øya står en kirke; i den kirken er en brønn; i den brønnen svømmer en and, og i den anda er et egg – og i det egget er – der er (...)»
4. Mannen som skulle stelle hjemme	D. «Det var en gang fem kjerringer som gikk på en åker og skar; alle var de barnløse, og alle ønsket de at de hadde seg et barn. Rett som det var, fikk de se et urimelig stort (...), mest så stort som et mannehode. "Jeg så det først," sa den ene. "Jeg så det like tidlig som du," skrek den andre. "Jeg var helt sikkert den første," sa den tredje.»
5. Mumle Gåsegg	E. «"Hun gråter nesa sår og rød, hun sørger over husbonds død," svarte jenta.»
6. Pannekaken	F. «Det var engang en konge som hadde en hage. I den hagen var et epletre, og på det epletreet vokste det hvert år et gulleple; men når led det mot den tiden at de skulle til å plukke det, så var det borte; ingen visste hvem det var som tok det eller hvor det ble av det, men borte var det.»
7. Reve-enka	G. «"Ja, siden du har slikt et godt hjertelag at du har gitt bort alt det du åtte," sa fattigmannen, "så skal jeg gi deg et ønske for hver skilling." Det var den samme fattigmannen som hadde fått dem alle tre; han hadde bare skapt seg om hver gang, så gutten ikke skulle kjenne ham igjen.»
8. Risen som ikke hadde noe hjerte på seg	H. «Så tok det på å blåse, men Halvor syntes ikke han hadde sett nok ennå, og han ville gjerne gå litt lenger for å se om han ikke kunne finne folk. Om en stund kom han på en stor vei, som var så jevn at en gjerne kunne trille et egg på den. Denne veien gikk nå Halvor etter, og da det led på kvelden, så han et stort (...) langt borte, og det lystet det ut av.»
9. Smørbukk	I. «Så satte trollet ned sekken ved veien og gikk opp igjennom skogen og la seg til å sove. Mens trollet gjorde det, fikk (...) hull på sekken, og da han var kommet ut, la han en stor stein i sekken. Da haugkjerringa kom hjem, gjorde hun opp varme på peisen, satte over en diger kjele og skulle til å koke (...)»
10. Soria Moria slott	J. «Så talte Snehvit og Rosenrød, og sa hvordan alt hadde gått til, at hver gang hun hadde falt i barselseng, hadde den gamle dronningen, stemor til kongen, lurt seg inn til henne om natten, tatt barnet fra henne og skåret henne i fingeren og smurt blodet om munnen på henne. Og prinsene tok kongen og førte ham bort til ormegården; der lå de tre barna og lekte med ormer og padder, og deiligere barn kunne du ikke se.»
11. Veslefrikk med fela	K. «"Har du sittet mjukere, har du sett klarere?" sa han. "Ja, på min mors fang satt jeg mjukere, i min fars gård så jeg klarere," sa hun.»

Kva for nokre overnaturlige vesen passar til dei ulike omtalane? Fyll ut tabellen nedanfor!

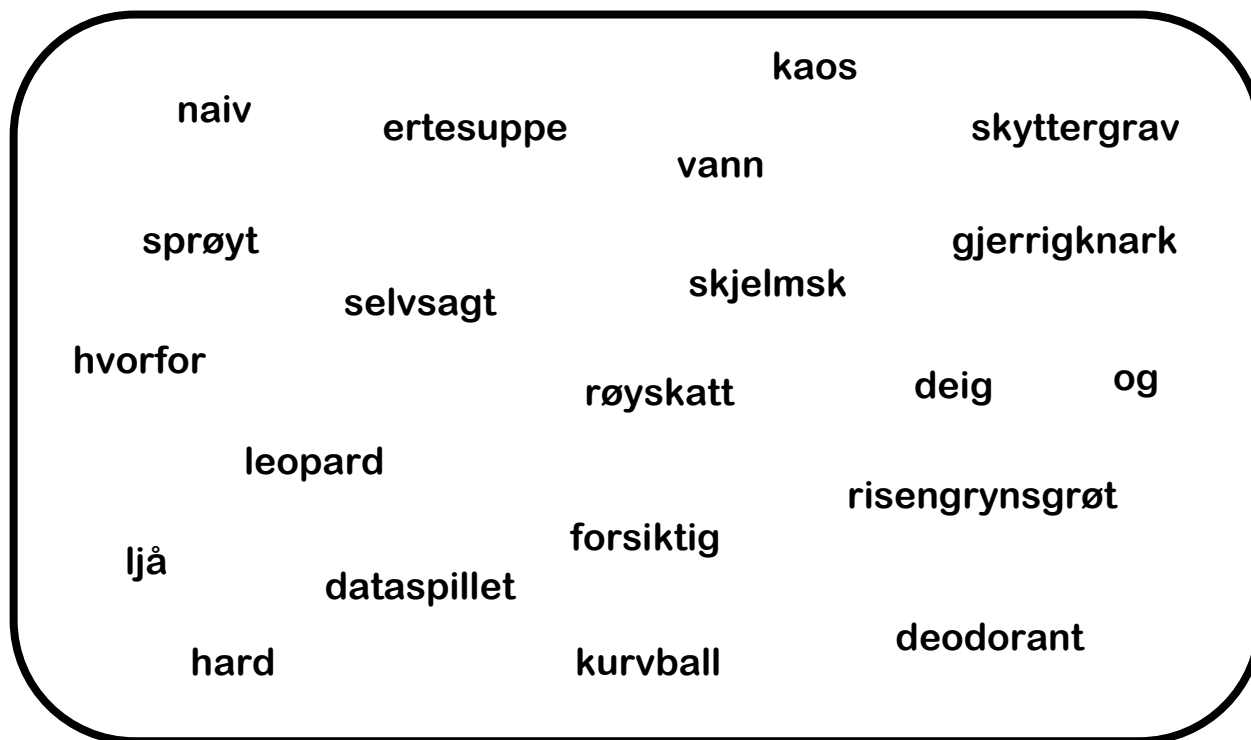
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J

1. Draugen	A. Denne skapningen held seg gjerne nær rennande vatn. Han er svært musikalsk og kan lære folk å spele fiolin – så fint at «trea dansar og fossane stansar».
2. Fossegrimen	B. Når småungar heldt seg for nær vasskanten, var det vanleg at dei vaksne skremde ungane med denne skapningen. Det vart nemleg sagt at han kunne dra små born ned i djupet og drukne dei. Mange meinte at denne skapningen såg ut som eit stygt troll med stort skjegg, og at han likte seg best i elvar og stille vatn. Andre meinte at skapningen ofte viste seg i form av ein hest, som lokka ungar og arbeidsfolk opp på hesteryggen og reid med dei rett ned i vatnet.
3. Fjøsnessen	C. Vikingane trudde på denne skapningen, slik dei trudde at menneske kunne kle på seg ein bjørneham og bli til ein mannebjørn. Det er litt ulikt kor ofte og kor lenge menneske kunne bli omskapt: Nokre stader kunne slikt berre skje ved fullmåne, andre stader kvart sjuande år. Skapningane skal ha ein særleg stor appetitt på gravide kvinner. Harry Potter hadde ein slik skapning som lærar.
4. Huldra	D. Ho er makeløst god til å lokke på kyrne, og på mange måtar kan ho minne om ei vakker budeie med langt, lyst hår. Ofte set ho seg ned på sengekanten til einsame karar og byr seg fram. Gifte menn som får besøk av slik kvinne, seier i ettertid at kvinna var prikk lik kona, slik at dei eigentleg trudde at det var kona dei låg og koste seg med. Ser du ei slik kvinne bakfra, ser du at ho har hale. Om ein mann gifting seg med ei slik kvinne, dett halen av når ho står ved alteret.
5. Mara	E. Han er eigentleg den første bonden på garden, så livet hans er knytt til ei bestemt tomt. Stundom er han snill, og stundom er han slem. Stundom tek han seg av alle dyra i fjøs og stall, stundom steller han mest med eitt dyr. Manglar det høy på garden, kan han dra til nabogarden for å stele. Det er sagt at han helst vil ha graut på julaften.
6. Nøkken	F. Dagslys tåler denne skapningen dårleg, for ser han sola, størknar han til stein. Stor og sterk er han, men samstundes uvanleg dum. Likevel greier han frå tid til anna å røve med seg ei prinsesse eller vakker kvinne i fjellet. Han finst nok i Jotunheimen ...
7. Oskoreia	G. I nyare tid er denne skapningen best kjent frå innsjøar som Loch Ness, Seljordsvatnet og Mjøsa. I norrøn mytologi er Midgardsormen ein slik skapning. På illustrasjonar kan det sjå ut som om kroppen til skapningen er tjukk som ei tønne. Når han første blir sett, har han ofte hovudet over vatnet.
8. Sjøormen	H. Denne kvinna viser seg ofte i draumane til unge menn. Ho kan vere ugift, gammal og stygg – kanskje ei nabokjerring. Ho kan også vere jomfrueleg, ung og vakker – gjerne ei jente som gutane tenkjer på også om natta. Uansett om ho er stygg eller pen: Når mennene søv, set ho seg oppå mennene og rir på dei.
9. Trollet	I. Denne skapningen er ein gjengangar. Eigentleg er han ein fiskar som har drukna på sjøen, men som ikkje har fått kvile i vigd jord. Om skapningen viser seg, er det fare på ferde, og den beste hjelpa kan du få om du kallar på dei menneska som er gravlagde på kyrkjegarden. Derfor vart det sagt at ein skal ta med dei døde når ein ber til Gud. Skapningen held til ute på havet, og han kan også vere god med menneska: Ein mann som gav draugen ein vott, fekk seinare hjelp i ein storstorm.
10. Varulven	J. Her er vi ute etter eit ord som er blitt brukt om ein gudeflokk på reise: Slikt skal visst skape mykje turbulens i lufta. Diktaren Johan Sebastian Welhaven skreiv om «Et Tog paa skummende sorte Heste» - med skyer til fotfeste. Var det uvêr ved juletider, var folk raske til å leggje skulda på denne «skapningen». Han kunne også få skulda for at folk fann seg sjølv att i framande hus eller at hestane oppførte seg som galne. (Andre meinte at hestane mest sannsynleg var fulle, for før hende det at hestane fekk mykje øl i jula.)

VOKALER OG KONSONANTER

Kunnskap om vokaler og konsonanter kan hjelpe oss til å skrive riktig norsk. For eksempel er det slik at ordene våre blir delt inn i stavelser, som bare kan deles opp med bindestrek på bestemte steder (mellom stavelsene).

«Ost» og «tøys» er enstavelsesord: Det første ordet inneholder én vokal (monoftong), det andre ordet to vokaler som uttales sammen (diftong). «Le-ke» er et tostavelsesord, mens ordet «sta-vel-ser» et trestavelsesord. Det er ikke helt uvanlig at ord inneholder enda flere stavelser!

Oppgave 1

Fargelegg alle vokalene i alfabetstolpen.

Oppgave 2

Finn tre ord som inneholder én vokal.

Oppgave 3

Finn tre ord som inneholder diftonger.

Oppgave 4

Finn tre ord som inneholder to vokaler som står ved siden av hverandre, men som likevel ikke er diftonger.

Oppgave 4

Lag en tabell der du plasserer enstavelsesord, tostavelsesord, trestavelsesord og firestavelsesord i hver sin kolonne.

Oppgave 5

Vis hvordan du kan dele opp de ulike ordene med bindestrek.

Oppgave 6

Konsonanter som ikke uttales, kalles «stumme konsonanter». I hvilke av ordene finner du slike stumme konsonanter?

DE FORSVUNNE VOKALENE

I ordene nedenfor er alle vokalene blitt borte. Klarer du å gjenskape de tolv ordene?

1. bltt

4. nsjldg

7. ftnpstn

9. sjmpns

12. prfsjnll

3. ftbllkmp

6. fjrnnspprt

10. rrngmntskmt

2. spkls

5. grsshpp

8. ngdmsskl

11. nrsk

A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
W
X
Y
Z
Æ
Ø
Å

BOKSTAVOMSTOKKING

Hva skjer når man putter ord inn i en bokstav-omstokkingsmaskin? Svaret er opplagt: Bokstavene ut i en helt annen rekkefølge – og det opprinnelige ordet kan være vanskelig å spore opp. I tabellen nedenfor finner du omstokkede ord (anagrammer) i

kolonnen til venstre. I den midterste kolonnen skriver du inn det ordet som du tror ble matet inn i bokstavomstokkingsmaskinen. I kolonnen lengst til høyre finner du stikkord som kan hjelpe deg på rett vei. Lykke til!!!

avisord

Eks.	Omstokket ord:	Opprinnelig ord:	Stikkord:
1	DANIEL ED		Siste innleveringsfrist
2	STORKRIG PAVE ORM		Nesten bakerst
3	RINGLE SNEGLE		Meningsytring
4	NATUR LOSJI		Korrespondent
5	SITTE REISEPENGER		Hårek
6	LASTINGEN NILSSON		Kunngjøring
7	FORSVARSVITNE SKITT		Mellomtittel
8	ELEKTRIKER DAL		Meningsytring
9	ORK NIKK		Langt diskusjonsinnlegg
10	SENG RIS		Innledning

avisnavn

Eks.	Avisnavn:	Omstokket ord (anagram):
1		SNORLYD
2		DENG SNARVEG
3		SNEI TEGNBREDDE
4		EKSAMEN SKALP
5		SVANEFERD NÆLD ENN
6		DANSEVERS EISA
7		NETTPOSE FAN
8		TONE NINA
9		ENDETARM MEN SIDD
10		NONSENS MØRT PUS

Skotsk skotte frå Skottland

Er ein person frå Skottland ein skotte, ein skottlending eller ein skottlendar? Spørsmålet kan verke merkeleg for dei som veit svaret, for mange veit at det er skottar som bur i Skottland. Men prøver du å lage ein språkregel for statsnamn som sluttar på «-land», skjønar du kanskje at det er mogleg å gjere feil??? Nedanfor skal du prøve å fylle ut både innbyggjarnamn og nasjonalitetsadjektiv – og nedst på sida skal du bøye nasjonalitetsadjektiv. Lykke til!

Innbyggjarnamn	Statsnamn	Nasjonalitetsadjektiv
	Danmark	
	Estland	
	Finland	
	Frankrike	
 Aristotle	Hellas	
	Irland	
	Island	
	Monaco	
	Norge	
	Polen	
	Portugal	
 Columbus	Romania	
	Spania	
	Storbritannia	
	Sverige	

Korleis bøyer vi nasjonalitetsadjektiv?

- Oppe på loftet fann eg eit _____ flagg. Det var raudt, kvitt og blått – med ein kross i midten.
- Har du høyrte vitsen om «söta bror»? Det var ein gong eit _____ fotballag som kom ...
- Tenk deg at alle tyskarar har det same humøret. Kan vi da snakke om eit _____ humør?
- Christiano Ronaldo er frå Portugal. Da er han ein _____ mann.

Ikkje-europeiske innbyggjarnamn

På norsk er det vanleg å lage innbyggjarnamn (demonym) med utgangspunkt i statsnamn: Til dømes seier vi at ein person frå USA er ein amerikanar – eller ein USA-amerikanar om vi vil vere heilt presise. Ofte går det heilt greitt å tenkje seg fram til innbyggjarnamn og nasjonalitetsadjektiv, men ikkje alltid. Greier du oppgåvene nedanfor???

Innbyggjarnamn	Statsnamn	Nasjonalitetsadjektiv
	Afghanistan	
	Bangladesh	
	Brasil	
	Canada	
	Ecuador	
	India	
	Irak	
	Japan	
	Kina	
	Laos	
	Libanon	
	Libya	
	Madagaskar	
	Mongolia	
	Sri Lanka	
	Sudan	

Mao Tse-tung

Importord frå heile verda

1. Kva for eit inuittisk ord bruker vi om ein «smal, lukka einmannsbåt padla med toblada åre»?
2. Kva for eit persisk ord bruker vi om ei salsbu for frukt, sjokolade og lesestoff?
3. Kva for eit gamalrussisk ord bruker vi om «(stor) open plass i tettstad (der varer blir frambodne til sals)»?
4. Kva for eit polynesisk ord bruker vi om «forbod mot å nemne visse menneske, dyr eller ting»?
5. Kva for eit ord, som eigentleg er kinesisk, bruker vi om «krydra tomatsaus»?
6. Kva for eit arabisk ord bruker vi om «bokstavrekning»? Hint: *al-jebr* på originalspråket!

1. Vestlandet

7. Trøndelag

8. Bergen

9. Tromsø

2. Østlandet

10. Bodø

3. Nord-Norge

11. Molde

4. Nordland

12. Ålesund

5. Sørlandet

13. Stavanger

6. Sør-Norge

14. Jæren

Norske innbyggernavn

Hva kaller man mennesker som kommer fra Oslo?
Kalles de bare Oslo-folk, eller er det lov å kalle dem for osloensere??? Det sistnevnte ordet finner du i ordbøkene, så si gjerne osloenser!

De fleste bynavn, stedsnavn og landsnavn har et innbyggernavn knyttet til seg. Kanskje klarer du med litt hjelp å fylle inn riktig innbyggernavn i alle boksene??? I den første boksen skal du fylle ut hva vi kaller en person fra Vestlandet ...

15. Arendal

16. Nøtterøy

17. Moss

18. Hamar

19. Lillehammer

20. Trysil

21. Romsdal

22. Østerdalen

23. Hallingdal

24. Valdres

25. Gudbrandsdalen

Vet du om andre innbyggernavn?

1. Prins

2. Konge

3. Baron

4. Greve

5. Gud

10. Suffløse

6. Lærer

11. Student

7. Svoger

12. Hore

8. Brud

13. Ekspeditør

9. Massør

14. Enke

15. Fetter

16. Niese

17. Råne

18. Vær

19. Hane

20. Tiur

21. Bjørn ♂

Hvilke av ordene
må regnes som for-
eldet??? Sett kryss!

22. Hingst

23. Okse

24. Rein ♂

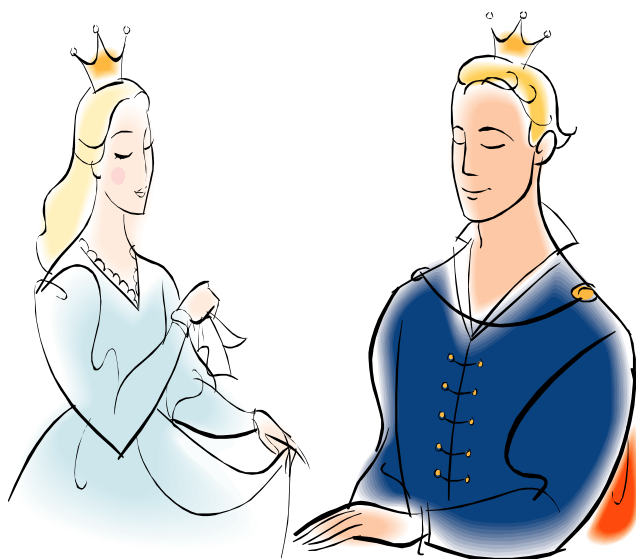
Hvilke to av ordene
nedenfor synes du er
mest diskriminerende?

25. Løve ♂

♀

26. Hund ♂

♀

Hunnprins og hannprins?

Ærede damer og herrer! Av og til må man vite kjønnnet til en person for å kunne velge det riktige substantivet. For det kan bli dumt om man finner på sine egne ord når man ikke kommer på de ordentlige ordene. For det er vel noe som skurrer når man kaller en mann for en «tante» eller en kvinne for en «formann»? Rundt omkring på arket finner du den ene halvparten av ordpar som hører sammen. Klarer du å fylle ut de mange boksene?

A: Drapsmann – B: Nordmann
C: Kassadame – D: Spellemannspris
E: Jordmor – F: Frøken – G: Kjerring
H: Sistemann – I: Helsesøster

Bildefortelling på PC-en

Datateknologien åpner opp for stadig nye sjangrer i norskfaget. På en, to, tre kan elevene nå mikse sammen digitale bilder, musikk og egen stemme til fullverdige bildefortellinger.

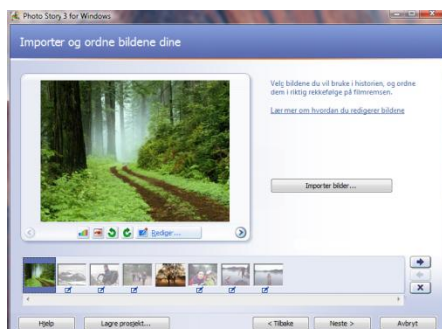
De mest brukervennlige programmene leder elevene skritt for skritt gjennom prosessen:

- Først velger elevene ut bildene som de ønsker å ha med i bildefortellingen – gjerne bilder som elevene selv har tatt med digitale kameraer eller mobil-kameraer.
- Deretter trykker elevene på opptaksknappen for å lagre sin egen fortellerstemme. Elevene styrer selv når bildene skal veksle.
- Til sist kan elevene legge til bakgrunns-musikk som passer til fortellingen.

I startfasen kan det være fornuftig å sette en grense på maksimum ti bilder og to minutter på bildefortellingen, sånn at elevene lærer seg å prioritere strengt.

Sannsynligvis vil mange elever oppfatte arbeidsformen som morsom og lærerik. Ikke minst vil læreren kunne oppleve at litt tause elever blomstrer opp når de får sitte med en mikrofon i trygge omgivelser. Fortellingene kan etterpå lagres i egne elevmapper på en læringsplattform.

Svært enkel i bruk (og hermed anbefalt!) er **Photo Story 3 for Windows**. Dette programmet kan fritt lastes ned av alle med Microsoft-lisens. Skjermbildet ser slik ut:

Digitale lydopptak: En gylden mulighet for elevene

Har jeg egentlig en god fortellerstemme? Høres det dumt ut når jeg prøver meg på en tolkende opplesning? Spørsmålene er mange, og selvtilliten ofte lav, når elever skal framføre en tekst for lærer og klassekamerater.

Fritt tilgjengelig på nettet ligger lyd-redigeringsprogrammet **Audacity**, som er enkelt i bruk. Her kan elevene spille inn sin egen stemme, klippe bort host og krement, legge til bakgrunnsmusikk og lydeffekter – og stokke om på opptakenes rekkefølge.

Ulempen er at opptakene helst bør gjøres i rolige og kontrollerte omgivelser, ikke i et tett befolket klasserom. Hvis forholdene ligger til rette for det, kan kanskje opptakene gjøres hjemme hos elevene?

Den nye teknologien gjør det lettere for elevene å oppfylle læreplanmålene: Som kjent skal ungdomsskoleelever gjennomføre tolkende opplesning, og de skal kunne vurdere egne muntlige fremføringer.

Nye nasjonale prøver

Kunnskapsminister Bård Vegar Solhjell har slått fast at den nasjonale leseprøven på 8. trinn skal leve videre. Det legges videre opp til at elever, lærere og foreldre skal få langt raskere tilbakemelding om resultater og nivåplassering.

Når Solhjell på vårparten legger fram den nye stortingsmeldingen om kvalitet i opplæringen, får vi svar på om det legges opp til justeringer i vurderingssystemet for grunnskolen. Blir eksamensordningen endret på nytt? Får vi nasjonale prøver i flere fag og flere trinn?

Sist gang stortingspolitikerne diskuterte eksamensordningen for ungdomstrinnet, var det få norsklærere som lot sin stemme høres. Dermed fikk vi dagens eksamensordning i fanget. Kanskje bør norsklærere være mer synlige i avisspaltene denne gangen???

Skriftlig eksamen i norsk:

Fortsatt rom for endringer

På Utdanningsdirektoratet hjemmesider er det lagt ut eksempeloppgaver i forbindelse med den nye eksamensordningen i norsk skriftlig. Direktoratet satte da en høringsfrist til 15. januar 2008 og bad om innspill fra alle de norsklærerne som har prøvd ut oppgavesettene.

Det er verdt å merke seg at direktoratet mener alvor med å ta lærerne med på råd: Gode forslag kan kort og godt bli tatt til følge. For eksempel **kan** det bli vurdert om sakprosa teksten skal knyttes nærmere til norskpensum, sånn at sensorene i større grad kan vurdere elevenes norskfaglige kunnskaper. Denne tenkemåten har som kjent fått fullt gjennomslag i den videregående skolen.

NB: I eksempeloppgavene var sakprosaen knyttet til hovedmålteksten, mens skjønnlitteraturen var knyttet til sidemålteksten. Det er ikke slik at Utdanningsdirektoratet nødvendigvis velger den samme løsningen til eksamen.

Jentene best i norsk hovedmål

Ved avgangsprøven i norsk 2006 trakk jentene det lengste strået. Dobbelt så mange jenter som gutter ble tildelt femmere og seksere.

Noen spørsmål melder seg: Hvorfor gjør jentene det så bra, og hvorfor guttene det så dårlig? Er det noe ved guttenes skrivemåte som ikke vinner gjenklang hos sensorene? Hva er det ved norskfaget som gjør at guttene melder seg ut?

Karakterstatistikken forteller videre at de laveste karakterene svært sjelden deles ut ved avgangsprøven i norsk hovedmål. Det innebærer vel at treerpotten og firerpotten rommer svært varierende prestasjoner ...

Karakter	Gutter	Jenter
1	0,5 %	0 %
2	12 %	3 %
3	35 %	18 %
4	35 %	39 %
5	16 %	35 %
6	1,5 %	5 %

Nynorskreform på vent

Språkrådet har startet arbeidet med å stramme inn nynorsknormen, til tross for at kulturdepartementet nekter å gi klarsignal for en slik reform. Språkrådet mener at de mange valgmulighetene i nynorsk gjør språkbrukerne forvirret og er til skade for nynorsken.

Det er foreløpig uklart hvilke prinsipper Språkrådet vil legge til grunn for den nye normen – og dette er noe av årsaken til at Språkrådet påbegynner arbeidet allerede nå. Planen er at et forslag skal ligge klart på kort tid når kulturdepartementet en gang gir klarsignal for en strammere norm.

Høyst ulike søkeord i Bokmålsordboka på nett

Både Bokmålsordboka og Nynorskordboka er tilgjengelig på internett. Som en ekstra service kan brukerne få se hvilke ord som oftest blir slått opp i denne elektroniske ordboka. Ti-på-topp-listen for 2007 ser slik ut:

- Dessverre
- %s (ord som slutter på –s)
- Desverre (feilstavet)
- Interessant
- Fitte
- Kognitiv
- Interessert
- Interesse
- Subjektiv
- Pragmatisk

Høyt opp på oppslagslista kommer også «hverken», «nysgjerrig», «allikevel», «annerledes» og «hvis». Noen av ordene kan egne seg godt i en diktat, andre ikke.

Gratis blad om nynorskopplæring

Nynorsk senteret har nå kommet ut med det første nummeret av Nynorskopplæring. Målet med bladet er å informere om – og inspirere til god nynorskopplæring.

Det første nummeret bringer nyheter om en vellykket nynorsksatsning ved Bekkestua skole i Bærum. Fin omtale vanker det også på Brannfjell skole og Holmlia skole i Oslo.

Vil du ha bladet gratis i posten? Da sender du en forespørsel til følgende nettside: ror@hivolda.no

Utlysning av FoU-midler

Nasjonalt senter for nynorsk i opplæringa (Nynorsk senteret) lyser ut midler til skolerettet forsøks- og utviklingsarbeid som kan styrke nynorskopplæringen. Særlig interessante er prosjekter som gjelder norskopplæringen for elever med nynorsk som hovedmål. Lærere kan søke om midler.

Søknadsfristen er satt til 20. april 2008. Flere opplysninger finner du på hjemmesidene til Nynorsk senteret.

Skall er blitt ska på svensk

Ikke alltid uttales l-lyden på slutten av våre modale hjelpeverb. I Sverige har kortformen fått sitt endelige gjennomslag i statsadministrasjonen. I oktober fikk alle byråkratene pålegg om å skrive «ska», aldri «skall»!

Grammatikk til bry?

Språklærere på ungdomstrinnet og på videregående melder at elevene ikke lenger er flinke i grammatikk. I denne artikkelen ser vi nærmere på grammatikkens plass i læreplanen. Hva skal vi forvente at elevene kan etter barnetrinnet? Hva kreves av elevene senere i skoleløpet?

Norsklærere som gir seg i kast med læreplanene for ungdomstrinnet, kan fort begynne å undre seg over hva som faktisk er rimelig å forvente av elevene. Formuleringene i læreplanen er svært så generelle: Når elevene kommer opp til ungdomsskolen, skal de kunne «forklare hvordan tekster er laget ved hjelp av begreper fra grammatikk og tekstkunnskap», men ingen steder står det skrevet ned hvilke begreper det her er snakk om ... Tolkningsmangfoldet blir stort.

Før og etter ungdomsskolen

Når elevene kommer opp fra barneskolen, er det meningen at de allerede skal mestre tegnsetting. Det forventes også at de skal kunne forklare tekster ved hjelp av grammatiske begreper. Med andre ord virker det som om elevene skal være ganske vel bevandret i grammatikk når de begynner på ungdomsskolen.

På ungdomstrinnet mangler det klare målformuleringer om grammatikk, men skal elevene kunne gjøre rede for kjennetegn av norsk hovedmål, må det iallfall litt grammatikkunnskaper til. Videre skal elevene kunne «uttrykke seg presist»: Her kan man lese inn en forutsetning om at elevene skal bruke grammatikken for å oppnå bedre språkbruk – og det er ingen dum ambisjon!

Nytteaspektet ved grammatikk kommer også fram i læreplanmålet om at elevene skal kunne vurdere sine egne tekster, medregnet språket i teks-

ten. Dette læreplanmålet inviterer åpenbart til arbeid med skrivemapper, og man kan se for seg muntlige presentasjoner der elevene ved hjelp av grammatiske begreper forklarer hvordan de har prøvd å gjøre en tekst mest mulig forståelig.

Grammatikken har en betydelig plass også i norsklærplanene for videregående. Allerede i VG1 skal elevene kunne sammenlikne norsk med andre språk for å få fram forskjeller og likheter.

Arbeid med grammatikk på ungdomstrinnet

Mange lærere velger å knytte undervisningen i grammatikk sammen med undervisningen i sidemål. En slik tilnærming har sine fordeler, men også sine klare ulemper: For eksempel kan grammatikkundervisningen kunne fungere som et stengsel i forhold til sidemålet for mange av elevene. Ivrigte nynorsklærere på Østlandet har ofte erfart at en annen tilnærming gir langt bedre resultat – de lar elevene lese mange tekster på nynorsk og sørger for at grammatiske fenomener blir gjennomgått der det faller seg naturlig.

I dette nummeret av Norsknytt bringer vi mange sider som knytter seg til grammatikkundervisning. De fleste av sidene inneholder en bru mellom grammatikk og rettskrivning, dessuten har vi prøvd å lage oppgaver som elevene vil kunne oppfatte som morsomme.

	Hva slags forventninger ligger i Kunnskapsløftet når det gjelder elevenes grammatiske kunnskaper?
Etter 4. trinn	- Elevene skal kunne beskrive ordklasser og deres funksjon
Etter 7. trinn	- Elevene skal kunne forklare hvordan tekster er laget ved hjelp av begreper fra grammatikk og tekstkunnskap - Elevene skal kunne mestre ortografi, tegnsetting, variert ordforråd og bruk av ulike Setningskonstruksjoner
Etter 10. trinn	- Elevene skal kunne gjøre rede for noen kjennetegn ved hovedgrupper av norske talemål - Elevene skal kunne uttrykke seg presist (...) - Elevene skal kunne vurdere egne tekster og egen skriveutvikling ved hjelp av kunnskap om språk og tekst
Etter 11. trinn	- Elevene skal kunne forklare grammatiske særtrekk ved norsk språk, sammenliknet med andre språk.
Etter 13. trinn	- Elevene skal beherske formverk og tekstbinding på bokmål og nynorsk

VERB

Vi sier at det ubøyde verbet står i infinitiv. På norsk ender de fleste infinitivene på -e, slik som i *snakke*, *lyve* og *smile*. Men verbene kan også ende på andre bokstaver ...

Oppgave 1

Nedenfor ser du tjue verb. Sett ring rundt de ti infinitivsformene!

være sy leter slet dra inviterte
slå hadde mintes gi valgte ønsker
trodde være blø synes venter støttet bo
synke

Oppgave 2

Når vi bøyer verbene i verbets hovedtider, sier vi at vi bøyer verbene *a verbo*. Klarer du å bøye alle verbene i skjemaet *a verbo*? Bruk gjerne ordbok når du fyller ut skjemaet, for flere av oppgavene er nok litt vanskelige ...

Infinitiv	Presens	Preteritum	Presens perfektum
tenke	tenker	tenkte	har tenkt
		datt	
	bærer		
			har skåret
slå			
slåss			
		vendte	
	syn(e)s		

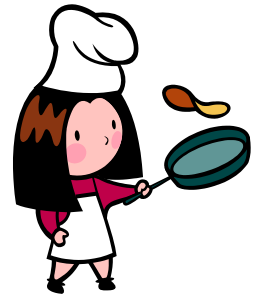
VERBTIDER	EKSEMPEL
Presens (nåtid)	sykler
Preteritum (fortid)	syklet
Presens perfektum	har syklet
Preteritum perfektum	hadde syklet
Presens futurum (framtid)	skal/vil sykle
Preteritum futurum	skulle/ville sykle
Presens futurum perfektum	skal/vil ha syklet
Preteritum futurum perfektum	skulle/ville ha syklet

Verdt å huske på

- Verbene bøyes i **tid**
- Verbene har både en **aktiv** form ("gjør") og en **passiv** form ("blir gjort")
- Verbene deles i to grupper: **svake** verb og **sterke** verb
- Ordklassen er **åpen**. Det vil si at det hele tiden oppstår nye verb, samtidig som gamle verb dør ut.

VERBTYPER

Det er mulig å dele inn verbene i tre ulike undergrupper med utgangspunkt i betydning:

- 1) **Aktivitetsverb.** Denne verbtypen uttrykker en aktiv handling, det vil si at noen gjør noe: Petter *løfter* jern. Alle *gjør* lekser med glede. Storesøster *steker* pannekaker.
- 2) **Tilstandsverb.** Denne verbtypen uttrykker en tilstand, det vil si at ingenting forandres: Familien *bor* i Sverige. Jeg *eier* mange Barbie-dokker. Nøklene *ligger* på bordet.
- 3) **Endrings- eller overgangsverb.** Denne verbtypen uttrykker en form for forandring eller overgang: Den lille isbjørnen *døde*. Blomstene *visner* om høsten. Ungdommen *våkner* av og til veeldig sakte!

NB: Når endrings- eller overgangsverb bøyes, foretrekker mange å bruke «å være» som hjelpeverb: Han *er* reist hjem. Soldatene *er* omkommet. Kronprinsen *er* oppvokst i Akershus fylke.

Oppgave 1

Lag en tabell med tre kolonner. La kolonneoverskriftene være «Aktivitetsverb», «Tilstandsverb» og «Endrings- eller overgangsverb». Fyll inn følgende verb på rett sted i tabellen:

skape	presentere	sove	sovne	fødes	leke
forsvinne	inneholde	spille	klatre	tilhøre	grave

Oppgave 2

Lag et bøyningsskjema som viser alle verbets åtte tider. Plukk ut de tre verbene (fra oppgave 1) som kommer først i alfabetet. Bøy disse tre verbene!

SVAKE OG STERKE VERB

For å finne ut hvilke verb som er svake og hvilke som er sterke, må vi undersøke verbenes preteritumsformer. De verbene som har en endelse i preteritum (for eksempel *hoppet*, *endte*, *hadde*, *syntes* og *sykla*), kalles **svake verb**. De verbene som **ikke** har en endelse i preteritum (for eksempel *dro*, *gadd*, *skar* og *gråt*), kalles **sterke verb**. Mange av de sterke verbene har vokalskifte.

være	filosofierer	støtter	slåss	surfe	gratulerer
overdriver	sukker	ventet	sy	slippe	gråte
består	gi	skulka	løpe	dør	lade
elske	informerte	sover	beundrer	greier	fantaserte
					skrive

Oppgave 3

Sett strek under de sterke verbene ovenfor. Bør dem *a verbo*.

Oppgave 4

Tre av de sterke verbene ovenfor beholder den samme rotvokalen i alle verbtidene. Hvilke to verb?

PARVERB

Hvilke av setningene i tekstboksene inneholder et objekt? Merk disse setningene med en "O". Prøv etterpå om du kan finne en sammenheng mellom O-ene og verbformene!

Noen verb hører sammen i par, for eksempel *ligge – legge, våkne – vekke* og *knekke – knekke*. Slike parverb har en viss del av betydningen felles, og de ligner på hverandre både i uttale og i skrivemåte. Men helt like er de ikke, iallfall ikke hvis de bøyes i alle verbets tider.

Nedenfor skal du fylle inn riktig preteritumsform av verbene. Se gjerne på tekstboksene mens du løser oppgavene, for i boksene finner du eksempler på hvordan verbene brukes!

1. (knekke) Northug _____ skia i spurten.
2. (knekke) Treet _____ i den fæle stormen.
3. (brenne) De _____ ved på peisen.
4. (brenne) Det _____ hos naboen.
5. (legge/ligge) Røverne _____ på lur i skogen.
6. (sette/sitte) Onkel _____ på datamaskinen.
7. (skvette) Det regnet så søla _____.
8. (skvette) Badevakten _____ vann på meg!
9. (slenge) Døra stod og _____ i vinden.
10. (slenge) Fatter'n _____ seg ned i en stol.
11. (svi) Det _____ i hjertet da Norge tapte.
12. (svi) Kokken _____ tommelen på ovnen.
13. (smelle) Det _____ i en dør.
14. (rekke) Lillesøster _____ tunge mot meg!!!
15. (sprette) Løvet _____ ut i april.

Atombomben **sprang**.
Olsenbanden **sprengete**
skapet i lufta.

Da lynet slo ned, **skvatt** presten.
De **skvettet** vann på gåsa.

Skrubbsåret **sved**.
Elise **svidde** kotelettene.

Avisene lå og **slang**.
Han **slengte** seg etter ballen.

Mannen **kløyvde** skilpadda med øks.
Bjørndalen **kløv** opp på seiersspallen.

Greina **knakk**.
Espen **knekte** Roald
Øyens julenøtter.

Politikeren **falt** ned trappa.
Vaktmesteren **felte** en furu.

Huset **brant** ned til grunnen.
Toppskåreren **brente** straffesparket.

Det **smalt** innmari høyt.
Furteguri **smelte** igjen
døra etter seg.

Bare én **rakte** hånds i været.
Elevene **rakk** ikke bussen.

Det var så vondt at
tårene **spratt**.
Mormor **sprettet**
opp dunjakka.

Ytterjakka **hang** på stolryggen.
Læreren **hengte** opp et diplom.

FC Lyn **satte** ny tilskuerrekord.
Treneren **satt** på huk.

Raneren **la** parykken på skranken.
Hesten **lå** i hjørnesofaen.

De **frøs** ipå føttene.
Jeg **fryste** blåbæra
da jeg kom hjem.

Nordmennene **senket**
Blücher i Drøbaksundet.
Blücher **sank** raskt.

SUBSTANTIV

Substantiv brukes som navn på gjenstander, skapninger og abstrakte begreper. Eksempler på substantiv er «skrivebord», «grevling» og «hjemlengsel».

Substantivene står i ubestemt eller bestemt form, enten i entall eller i flertall:

Entall		Flertall	
Ubestemt form	Bestemt form	Ubestemt form	Bestemt form
en gutt	gutten	gutter	guttene
ei bok	boka	bøker	bøkene
et hus	huset	hus	husene

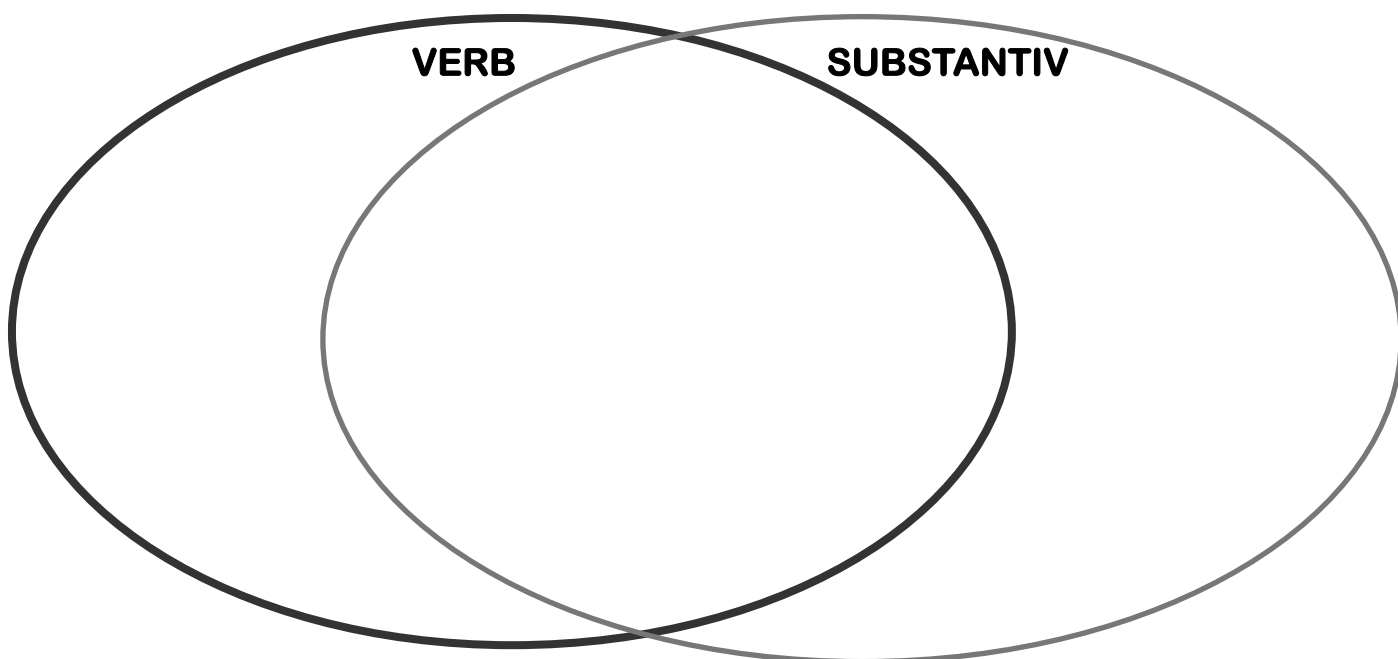

Oppgave 1

Fyll ut bøyningsskjemaet nedenfor. Noen av ordene kan være vanskelige å bøye, så bruk gjerne ordbok!

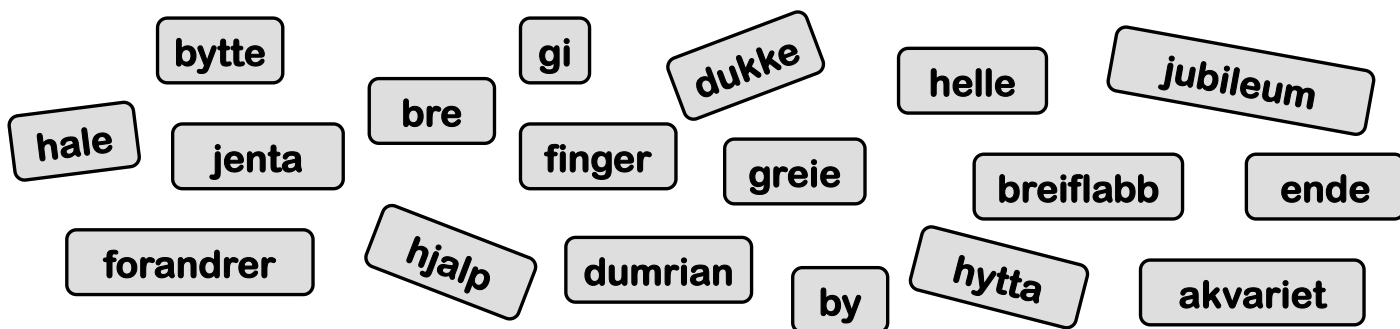
Entall		Flertall	
Ubestemt form	Bestemt form	Ubestemt form	Bestemt form
en fot			
en kam			
en morgen			
	sykkelen		
ei natt			
	skuldra		
	gåsa		
ei tå			
et ord			
et sentrum			
		håndklær	
et akvarium			

SUBSTANTIVOPPGAVER 1

Oppgave 1

I tekstboksene nedenfor ser du en rekke verb og substantiv. Vis hvilke av ordene som er verb, hvilke som er substantiv, og hvilke som er begge deler ved å skrive ordene inn på riktig plass i de to rundingene.

Oppgave 2

Velg ut fem av de ni ordene som kan være både verb og substantiv. Skriv for hvert av disse fem ordene to setninger. Bruk ordet som verb i den første setningen og som substantiv i den andre setningen.

Oppgave 3

Lag en ny tabell med tre kolonner, og bruk enda en gang ordene fra oppgave 1. Lag denne gangen én kolonne for hankjønnsord, én for hunkjønnsord og én for intetkjønnsord. Fyll inn substantivene som begynner på «g» og «j» i de tre kolonnene.

Oppgave 4

Lag et bøyningsskjema for substantiv. Velg ut ett substantiv av hvert kjønn og vis hvordan disse ordene bøyes i ubestemt og bestemt form, både i entall og flertall.

Verdt å huske på

- Substantiv bøyes i tall og **bestemthet**.
- Alle substantiv har kjønn: **hankjønn** (maskulinum), **hunkjønn** (femininum) eller **intetkjønn** (nøytrum).
- Substantivene deles i to hovedgrupper: **fellesnavn** og **egennavn**.
- Ordklassen er **åpen**: Det oppstår hele tiden oppstår nye substantiv, samtidig som andre går ut av bruk.

SUBSTANTIVOPPGAVER 2

Nedenfor ser du tjue ord som bare inneholder konsonanter. Klarer du å finne ut hvilke vokaler som er forsvunnet??? Litt hjelp skal du få: Alle ordene i den venstre kolonnen er konkrete substantiver (navngir gjenstander eller skapninger), mens alle ordene i den høyre kolonnen er abstrakte substantiver (navngir fenomener).

1	grssklppr	
2	tnntrm	
3	blkljl	
4	mrpggsvn	
5	pnnl	
6	fppskjgg	
7	vrdsnstls	
8	vkkrrklkk	
9	snbrtt	
10	nhjrrng	

11	ggrsjn	
12	rttssk	
13	frlskls	
14	ndrskdd	
15	skjnnprkn	
16	rlgnskrq	
17	nnlvrng	
18	brllpsfst	
19	kjmpflks	
20	blttkntrll	

SÅMMENSATTE SUBSTANTIVER

I oppgaven nedenfor skal du finne substantiver som kan være både forledd og etterledd i andre substantiver. For eksempel er ordet *båt* forledd i *båthus* og etterledd i *tankbåt*. Det loddrette løsningsordet er hentet fra avisverdenen. (Tre små hint: «Hellig bok», «barn» og «bestemmelse» kan fungere som synonymer til hver sine løsningsord.)

HÅN													KRAMPE
SÅPE													SANGER
FROSKE													PREMIE
TROLL													FLOKK
TRAFIKK													RYTTER
HOFTE													FELLE
PAPIR													ØKONOMI
BJØRNE													REISE
BILDE													SITAT
DATA													MENNESKE
BILJARD													REGN
SKJØRTE													PRØVE
SOLCELLE													DEBATT

FARGERIKE ADJEKTIV

Av og til har fargene våre en dypere mening enn det vi er vant til. For eksempel finner vi igjen fargene våre i en lang rekke faste uttrykk. Klarer du å fylle ut riktig farge på riktig sted – og i tillegg forklare for sidemannen hva uttrykkene betyr?

1. Broren min ble _____ av misunnelse.
2. Treneren måtte ty til en _____ løgn.
3. Jeg elsker _____ humor.
4. – Det skal du bli _____ for, snerret Bush.
5. Jeg er helt _____ på dataprogrammering.
6. Det brenner et _____ lys for bedriften.
7. Det var _____ av folk på Bryggen i Bergen.
8. Læreren fant ingen _____ tråd i teksten.
9. Hun var _____ som et laken i ansiktet.
10. En _____ dag for norsk fotball.
11. Det var _____ tall i regnskapet.
12. Prinsen gjorde sine hoser _____.
13. Naboen min har jobbet _____.
14. Mor fikk _____ hår av oppførselen min.
15. Frognerparken er en _____ lunge.
16. Miljøverneren ser _____ på framtida.
17. Pokker heller, nå må du bruke de små _____!
18. Byråkraten var en _____ eminense.
19. Nyhetsoppleseren meldte om _____ hav.
20. Tiggeren hadde ikke fått et _____ øre.
21. Hva som skjer videre, er helt i det _____.

EKSTRAOPPGAVE:
Finn fem adjektiv som passer til hver av tegningene. Bøy disse adjektivene i positiv, komparativ og superlativ.

Verdt å huske på

- Adjektivene uttrykker **egenskaper** ved substantivene.
- De fleste adjektiver kan **gradbøyes**. De tre gradene heter **positiv, komparativ og superlativ**.
- Adjektivene bøyes også etter **bestemthet, kjønn og tall**. Dette kalles for **samsvarsbøyning**.

Dritlekke dame på dødskoselig date (ark 1)

Av og til har vi lyst til å understreke hvor fornøyde vi er. Vi sier til kjæresten at hun er dritpen og at det lukter dritgodt av henne. Kanskje vil det imponere kjæresten enda mer om du velger andre adjektiver?

I oppgaven nedenfor skal du sette strek fra de forsterkende forleddene i venstre kolonne til adjektivene i høyre kolonne, slik at du ender opp med 17 sammensatte adjektiv. Husk på at du har lov til å bruke hvert forledd bare én gang – selv om de kan passe inn flere steder!!!

Forsterkende forledd	Adjektiv
bunn	aktuell
dags	alvorlig
døds	barka
fin	bleik
grav	blid
guds	blå
hard	bra
kjempe	bratt
knall	drukken
lik	dyr
rå	død
smell	egoistisk
smør	falsk
sten	farlig
stup	feit
super	fin
søvn	forlatt

Dritlekke dame på dødskoselig date (ark 2)

Av og til har vi lyst til å understreke hvor fornøyde vi er. Vi sier til verten at maten er dritgod og at hun har en dødskoselig stue. Kanskje vil smiskingen virke enda bedre om du velger andre adjektiver?

I oppgaven nedenfor skal du sette strek fra de forsterkende forleddene i venstre kolonne til adjektivene i høyre kolonne, slik at du ender opp med 20 sammensatte adjektiv. Husk på at du har lov til å bruke hvert forledd bare én gang – selv om de kan passe inn flere steder!!!

Forsterkende forledd	Adjektiv
blå	fort
brenn	frelst
dugg	frisk
eld	frossen
erke	full
grønn	gal
gørr	gammel
hel	glødende
is	hard
knall	hoven
kritt	hvit
krystall	jævlig
lut	kald
mega	kjedelig
propp	klar
rav	knust
rød	konservativ
rå	kul
snørr	lei
sønder	lekker

Dritlekke dame på dødskoselig date (ark 3)

Hvorfor får noen lyst til å kaste opp ved matbordet når tenåringen begeistret sier at smøret er dritmykt? Hva vil det egentlig si at noe er dødsdult? Hvilken feil gjør småbarn når de sier at det er glokaldt ute?

I oppgaven nedenfor skal du sette strek fra de forsterkende forleddene i venstre kolonne til adjektivene i høyre kolonne, slik at du ender opp med 20 sammensatte adjektiv. Husk på at du har lov til å bruke hvert forledd bare én gang – selv om de kan passe inn flere steder!!!

Forsterkende forledd	Adjektiv
belg	lett
drit	liten
fjær	lunken
hel	mager
hyper	mett
ill	moderne
knøtt	mørk
lyn	nervøs
pill	proft
piss	rask
rad	rett
ram	rik
sjokk	rosa
skrå	rund
snor	rød
sprut	råtten
stapp	salt
styrt	sikker
trill	sint

ADVERB

Noen adverb – som «ennå», «oppe», «langt» og «lenge» - blir ofte forvekslet med ord fra andre ordklasser. Nedenfor ser du bøyningsmønsteret til tre ord som ofte forveksles:

Positiv	Komparativ	Superlativ
lang (adj.)	lengre	lengst
langt (adv.)	lenger	lengst
lenge (adv.)	lenger	lengst

I oppgavene nedenfor skal du avgjøre hva som er korrekt språkbruk. Sett strek under det ordet som skal brukes:

1. Dessverre har jeg ikke kommet til nivå 5 **enda/ennå**!
2. Det blir **enda/ennå** morsommere neste gang!
3. Hoveddøra nede er **oppe/åpen**.
4. Jeg fikk lov til å være **oppe/åpen** til midnatt.
5. Butikken er **oppe/åpen** til klokka sju om kvelden.
6. **Lang/langt/lenge** om lenge kom han fram til trollet.
7. – Jeg har gått **lenger/lengre** enn deg, din fjomp!
8. – Vi trenger ikke å gjemme oss **lenger/lengre** nå.
9. Turen ble **lenger/lengre** enn vi trodde.
10. Fidus er **lenger/lengre** enn 70 cm.

DEMPERE OG FORSTERKERE

I det lille avsnittet nedenfor finner du absolutte påstander. Den som forteller, tar ingen forbehold. Enten er man stygg, eller så er man pen. For å få inn litt nyanser er det mulig å bruke gradsadverb som språklig dempere og forsterkere.

Skriv avsnittet nedenfor på nytt to ganger. Legg inn språklige dempere (litt, nokså, m.fl.) den første gangen. Legg inn språklige forsterkere (veldig, skikkelig, m.fl.) den andre gangen.

Norge spilte godt i første omgang. Men motstanderne spilte rått. Og lagkapteinen på motstanderlaget var i tillegg stygg. Jeg ble sint da han meide ned Brede Hangeland, vår gode forsvarer. Tilskuerne var ikke fornøyde da den dårlige dommeren blåste av kampen.

MÅTESADVERB

Måtesadverb beskriver hvordan noe blir gjort: *Hun smiler vennlig.*

Eksempler: *stygt, hardt, forsiktig*

GRADSADVERB

Gradsadverb beskriver i hvilken grad noe blir skjer: *Hun smiler litt.*

Eksempler: *helt, ganske, svært*

TIDSADVERB

Tidsadverb beskriver når, hvor lenge eller hvor ofte noe skjer: *Ekte gutter liker alltid frimerker.*

Eksempler: *nå, lenge, aldri, ofte*

STEDSADVERB

Stedsadverb beskriver hvor noe skjer eller retningen til et sted: *Det er tung luft inne.*

Eksempler: *her, overalt, hjem, hit*

SETNINGS- OG NEKTINGSADVERB

Setningsadverb uttrykker en holdning eller en vurdering til det som sies/skrives: *Det er heldigvis gøy å støvsuge.*

Eksempler: *beklageligvis, dessverre, muligens, naturligvis, nok, sannsynligvis, sikkert*

Nektingsadverb: *ikke*

ØVELSER MED ADVERB

Nedenfor ser du femten setninger som alle inneholder ett adverb. **Sett strek** under adverbet i hver setning og **kryss av** for hvilken undergruppe adverbet tilhører. For hvert kryss får du «poeng». Løser du alle oppgavene riktig, skal du til sammen få 37 poeng.

Setninger med ett adverb	Måtes- adverb (1p)	Grads- adverb (2p)	Tids- adverb (3p)	Steds- adverb (4p)	Setnings- adverb (5 p)
1. Astrid Jacobsen går fort på ski.					
2. Bestemor vanner rosebedet sitt jevnlig.					
3. Lillebror er et svært irriterende vesen.					
4. Har du tatt med humøret hjemmefra?					
5. Båten forsvant sakte i horisonten.					
6. Det er åpenbart at blåbær hjelper mot sykdom.					
7. Jeg tenker årlig på å rydde soverommet.					
8. Hunden vår har allerede bitt postbudet!					
9. Prisen på genseren var umåtelig høy.					
10. Ønsker du deg bort?					
11. Der så jeg en liten grevling som smilte!					
12. Det er jammen bra at vi får løpe i gymtimene!					

EN LITEN BYTTELEK

Når vi analyserer setninger, kan det være en god hjelp for tanken å bytte ut deler av setningen med korte ord. Da ser vi lettere hvilke deler av setningen som er et adverbial:

ADVERBIAL	VERBAL	SUBJEKT	ADVERBIAL
Etter at foreldrene hadde lagt seg, (Da)	surfet (surfet)	Didrik (Didrik)	på nettet (der)

Bytt ut setningsdeler med adverb i setningene nedenfor – slik det er vist over. Analysér setningene etterpå:

1. Jeg kommer i kveld.
2. Om ettermiddagene ligger min kjære mor på sofaen.
3. Under sofaen i stua fant jeg verdens største hybelkanin.
4. Den gangen jeg mistet lommeboka mi, gråt jeg på rommet mitt.
5. Fuglene kommer når det blir vår.

BESTEMMERORD

Bestemmerord står som regel til et substantiv og hjelper oss med å forstå hva taleren sikter til. Her er noen eksempler:

1. **Noen** båter («noen» er et **mengdeord** og viser til et antall båter som gjerne kan være utenfor synsvidde).
2. **Denne** båten («denne» er et **pekeord** og viser til én spesiell båt som er kjent ut fra sammenhengen).
3. Båten **min** («min» er et **eiendomsord** og forteller hvem som eier båten).

Grunntallene våre hører til mengdeordene. Tallene opp til tolv skriver vi med sifre. Høyere tall (iallfall høyere enn tjue) skriver vi med sifre. Når det finnes lave og høye tall i samme setning eller samme avsnitt, kan man velge å skrive alle tallene med enten bokstaver eller sifre.

Tallet «1» er det eneste tallordet som bøyes etter kjønn. Istedenfor «1» skriver vi enten én, ei eller ett — for å understreke for leseren at det er snakk om én gjenstand, ikke flere.

Oppgave 1

Fullfør setningene nedenfor. Bestem om du skal bruke tallord (én/ei/ett) eller artikler (en/ei/ett).

1. Halvbroren min har tre besteforeldre. Jeg har bare _____.
2. Det gikk _____ gufs gjennom forsamlingen da Batman viste seg.
3. I går så jeg _____ bok på biblioteket.
4. Med _____ pilte en rotte på skrå gjennom klasserommet.
5. Det er mer enn _____ måte å bli lykkelig på.
6. _____ etter _____ gikk de av bussen.
7. _____ er sikkert: I juni får vi vite hvem hun egentlig er.

Oppgave 2

Hvordan bøyer du pekeordene «den» og «denne» i kjønn og tall? Fyll ut tabellen nedenfor.

Hankjønn/hunkjønn	Intetkjønn	Flertall
(mannen)	(huset)	(bøkene)
(mannen)	(huset)	(bøkene)

Oppgave 3

Nedenfor ser du eksempler på at pekeord er brukt på en uheldig måte, for det er ikke soleklart hva pekeordene viser til. Kan du skrive de fire tekstene på nytt slik at uklarheten forsvinner?

1. Henrik beklaget at han ikke hadde gjort leksene. Det fikk han kjeft for.
2. Anna rotet bort en genser, og hun rotet bort et skjørt. Den så hun aldri igjen.
3. Gutten fortalte at han hadde veltet på sykkelen, men at han ikke hadde fått skader. - Det var leit å høre, sa legen.
4. Skøyeren holdt fram et bilde av et slott. - Dette er ikke et slott, fortalte han og smilte lurt.

Verdt å huske på

- Bestemmerord kalles også for determinativ .

- Ordklassen har tre særlig viktige undergrupper: mengdeord (kvantorer), pekeord og eiendomsord.

PRONOMEN: DE ELLER DEM?

Pronomen er ord som kan brukes istedenfor andre substantiv. For eksempel kan vi i noen tilfeller si «jeg så deg» istedenfor «jeg så en jente». Pronomen bøyes både i person, tall og kasus:

	Entall		Flertall	
	Subjektsform	Objektsform	Subjektsform	Objektsform
1. person	jeg	meg	vi	oss
2. person	du	deg	dere	dere
3. person	han eller hun	han/ham eller henne	de	dem

Mange nordmenn synes det er vanskelig å holde styr på hva som er subjektsformene og objektsformene i 3. person. Noen av oss skriver «hun» når vi bør skrive «henne», og noen skriver «henne» når vi bør skrive «hun». På den samme måten er det mange som er usikre på når de skal bruke «de» og «dem».

Det finnes to framgangsmåter for å avgjøre hvilken pronomenform vi skal bruke. **Den første framgangsmåten** går ut på å analysere setningsleddene: Subjektet skal stå i subjektsform, objektet i objektsform:

Eksempel 1	SUBJEKT	VERBAL	OBJEKT
	Katrine og Kari	fotograferte	henne.
Eksempel 2	VERBAL	SUBJEKT	OBJEKT
	Oppdaget	hun	dem?

Korrekt setningsanalyse vil alltid hjelpe oss til å velge riktig mellom subjektsform og objektsform. I tillegg kan vi huske på at vi bruker objektsformen i preposisjonsfraser: «til oss», «under meg», «over dem».

Den andre framgangsmåten går ut på at vi lytter oss fram til hva som er riktig. Denne bytte-lytte-metoden forutsetter at vi er helt sikre på pronomenformene i 1. person (jeg/meg og vi/oss), for poenget er å prøvebytte 3.-personsformene med 1.-personsformer:

Setning 3	Du	elsket	(de)/(dem)
Prøve 3	Du	elsket	(vi)/(oss)

Mange vil være usikre på hva som er riktig pronomenform på slutten av «Setning 3». Men bytter vi ut alternativene «de» og «dem» med alternativene «vi» og «oss», vil de fleste høre at «Du elsket vi» blir en veldig rar setning. «Du elsket oss» lyder mye riktigere. Siden vi vet at «oss» i 1. person flertall tilsvarer «dem» i 3. person flertall, kan vi nå beslutte at «dem» passer best i «Setning 3».

OPPGAVE: Bruk analysemetoden og/eller bytte-lytte-metoden for å velge riktig pronomenform i setningene nedenfor:

1. Han hadde ikke sett **de/dem** på mange år.
2. Ingen visste at jeg var forelsket i **hun/henne**.
3. Det er **hun/henne** som har skylden for at det gikk galt.
4. Den gamle kvinnen slo etter **de/dem** med krykkene sine.
5. Til slutt fortalte broren min at **de/dem** var ettersøkt.
6. **Hun/henne** snudde da **hun/henne** kom på at **hun/henne** hadde glemt matpakken.
7. Da **hun/henne** fikk høre at gjerningsmannen var arrestert, kom det et gledeshyl fra **hun/henne**.
8. Vi skal slå **de/dem** sønder og sammen!

PREPOSISJONER

Når skal vi bruke hvilke preposisjoner? Det er lett å surre, så slå gjerne opp i en ordbok når du er i tvil. Prøv om du kan gjøre ferdig setningene nedenfor ved å skrive inn riktig preposisjon. Samarbeid med sidemannen underveis for å finne ut hva de ulike uttrykkene betyr. (PS: Noen av uttrykkene har en overført betydning i tillegg til den bokstavelige betydningen.)

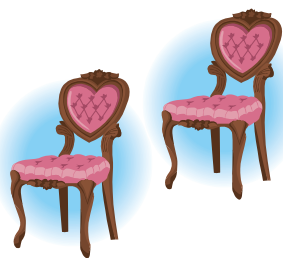
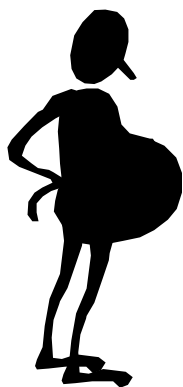
Verdt å huske på

- Preposisjonene står ofte sammen med et substantiv.

- Her er noen av preposisjonene:

av, bak, etter, for, forbi, fra, gjennom, i, med, mellom, på, til

1. Alltid følte hun at hun var _____ barken og veden
2. De flyttet sammen i august, og litt etterpå var hun _____ barn.
3. Det var smør _____ flesk
4. Etter avskjedsfesten fikk hun beskjed om at døra står _____ gløtt.
5. Far så alltid _____ fingrene _____ det jeg hadde gjort.
6. Hadde vi lekse? Det gikk meg hus _____.
7. Hun var kjent for å snu kappen _____ vinden.
8. I fjor sommer levde jeg _____ hånd _____ munn.
9. Ishockeyspilleren fikk blod _____ tann.
10. Jeg ble bedt om å holde fingrene _____ fatet.
11. - Kjære deg! Nå må du slutte å skyte spurv _____ kanoner!
12. - Mødre må slutte å sy puter _____ armene på barna sine!
13. Naboen min blåste _____ striden da vi fikk Playstation 3.
14. Nå er det over og ut _____ hele sulamitten.
15. Onkelen min hadde et troll _____ kjerring.
16. Presidenten i USA??? De sier at han ikke vet hva som er foran og _____.

17. Regn med at lærerne dine vil gå _____ ild og vann for deg.
18. - Stakkars deg! Du faller visst alltid _____ to stoler!
19. Søstera mi er bare fem år, men hun er ikke tapt _____ en vogn.
20. Tante Guri var redd for at jeg skulle vike _____ fra den rette veien.
21. Var det mulig å kjenne lusa _____ gangen før man fikk korridorer?
22. Å vise frem feriebildene mine er som å kaste perler _____ svin.

Grammatikk-loop A

En grammatikk-loop er en enkel spørrelek med et visst antall spørsmålskort som er knyttet sammen i en kjede. Svaret på ett spørsmålskort er knyttet sammen med spørsmålet på et annet spørsmålskort. Hvis alle som deltar på leken svarer riktig, vil den eleven som begynner å spørre, også være den eleven som sitter med svaret på det siste spørsmålet i loopen.

«Grammatikk-loop A» er en loop som inneholder 15 spørsmålskort og 15 relativt enkle spørsmål. Legg merke til at de nye grammatiske begrepene er

brukt. Disse begrepene er anbefalt av Utdanningsdirektoratet og Språkrådet. Begrepene brukes i alle lærebøker fra barneskole til universitetsnivå.

Loopen passer best som en muntlig aktivitet. I en norskgruppe med 15 elever kan hver elev få ett kort. Har gruppa færre elever, kan noen elever få flere kort. Aktiviteten kan også passe som pararbeid eller gruppearbeid, for eksempel ved at elevene prøver å legge kortene i en loop på bordflaten.

SVAR: Jeg har «vår», «denne» og «nitten». SPØRSMÅL: Hvem har tre intereksjoner?	SVAR: Jeg har «jøss», «ja» og «jippi». SPØRSMÅL: Hvem har tre preposisjoner?	SVAR: Jeg har «over», «under» og «gjennom». SPØRSMÅL: Hvem har fire konjunksjoner?
SVAR: Jeg har: «Går det an å spørre om sånt?» SPØRSMÅL: Hvem har tre subjunksjoner?	SVAR: Jeg har «at», «hvis» og «å». SPØRSMÅL: Hvem har tre verb?	SVAR: Jeg har «jukse», «hjelper» og «oppdaget». SPØRSMÅL: Hvem har fire substantiv?
SVAR: Jeg har: «lbsen var stor, men jeg skal bli større.» SPØRSMÅL: Hvem har tre adjektiv?	SVAR: Jeg har «blå», «svensk» og «størst». SPØRSMÅL: Hvem har tre pronomener?	SVAR: Jeg har «hverandre», «dere» og «hun». SPØRSMÅL: Hvem har tre determinativer?
SVAR: Jeg har «og», «eller», «men» og «for». SPØRSMÅL: Hvem har tre adverb?	SVAR: Jeg har «ikke», «altfor» og «bare». SPØRSMÅL: Hvem har en fortellende helsetning?	SVAR: Jeg har: «Verden går snart under.» SPØRSMÅL: Hvem har en spørresetning?
SVAR: Jeg har «Espen», «Glomma», «utdanning» og «tåtesmokk». SPØRSMÅL: Hvem har en leddsetning?	SVAR: Jeg har: «hvis alle andre snorker» SPØRSMÅL: Hvem har en bydesetning?	SVAR: Jeg har: «Gå hjem og vogg!» SPØRSMÅL: Hvem har to setninger i den samme ytringen?

Grammatikk-loop B

Denne loopen inneholder litt mer avanserte spørsmål enn «Grammatikk-loop A». Alle spørsmålene knytter seg til **verb og verbformer**.

Enten som et forarbeid eller et etterarbeid til loopen, kan elevene bli bedt om å forklare de ulike

grammatiske begrepene som finnes på spørsmålskortene.

NB: Et nettsted med mye grammatikk er utarbeidet med støtte fra Norsk språkråd og Høgskulen i Volda: Nettadressen er www.norsksidene.no

<u>SVAR:</u> Jeg har «sy», «klø» og «stå». <u>SPØRSMÅL:</u> Hvem har tre infinitivsformer som slutter med en konsonant?	<u>SVAR:</u> Jeg har «elsker», «stiger» og «tenker». <u>SPØRSMÅL:</u> Hvem har to preteritumsformer?	<u>SVAR:</u> Jeg har «solgte» og «falt». <u>SPØRSMÅL:</u> Hvem har to verbformer i preteritum perfektum?
<u>SVAR:</u> Jeg har: «Jeg ville ha klart alle oppgavene uten problemer». <u>SPØRSMÅL:</u> Hvem har to setninger med presens perfektum?	<u>SVAR:</u> Jeg har «hoppa», «klagde» og «hadde». <u>SPØRSMÅL:</u> Hvem har tre infinitivsformer som slutter på bokstaven -e?	<u>SVAR:</u> Jeg har «gratulere», «kondolere» og «informere». <u>SPØRSMÅL:</u> Hvem har to verbformer i presens perfektum?
<u>SVAR:</u> Jeg har: «Jeg ville fly til månen.» <u>SPØRSMÅL:</u> Hvem har tre presensformer?	<u>SVAR:</u> Jeg har «løp», «stod» og «skjøt». <u>SPØRSMÅL:</u> Hvem har fem modalverb?	<u>SVAR:</u> Jeg har «kunne», «skulle», «ville», «måtte» og «burde». <u>SPØRSMÅL:</u> Hvem har tre infinitivsformer som slutter på andre vokaler enn -e?
<u>SVAR:</u> Jeg har «hadde tenkt» og «var gjort». <u>SPØRSMÅL:</u> Hvem har tre svake verb bøydd i preteritum?	<u>SVAR:</u> Jeg har «finnes», «slåss» og «skilles». <u>SPØRSMÅL:</u> Hvem har et verb som er bøydd <i>a verbo</i>?	<u>SVAR:</u> Jeg har «går – gikk – har gått». <u>SPØRSMÅL:</u> Hvem har en setning med preteritum futurum perfektum?
<u>SVAR:</u> Jeg har «er kalt» og «har sagt». <u>SPØRSMÅL:</u> Hvem har tre sterke verb bøydd i preteritum?	<u>SVAR:</u> Jeg har: «Jeg har prøvd» og «Jeg har drømt». <u>SPØRSMÅL:</u> Hvem har en setning med presens futurum?	<u>SVAR:</u> Jeg har: «Jeg skal bli best til å le høyt». <u>SPØRSMÅL:</u> Hvem har en setning med preteritum futurum?

Grammatikk-loop C

Denne loopen inneholder mange spørsmål som knytter seg til underkategorier av de viktigste ordklassene. Noen av disse underkategoriene er nye i forhold til den tradisjonelle skolegrammatikken.

Størst er endringene når det gjelder den nye ordklassen determinativ (bestemmerord), som har tatt

opp i seg underkategorier fra flere av de gamle ordklassene. Determinativene omfatter nå ...

- 1) eiendomsord (før: eiendomspronomen),
- 2) mengdeord/kvantorer (før: ubestemt pronomen, grunntall og artikler)
- 3) pekerord (før: påpekende pronomen)

<u>SVAR:</u> Jeg har «jeg». <u>SPØRSMÅL:</u> Hvem har objektsformen av et personlig pronomen i 3. person?	<u>SVAR:</u> Jeg har «grønnsåpe», «torsk» og «trønderbart». <u>SPØRSMÅL:</u> Hvem har tre egennavn?	<u>SVAR:</u> Jeg har «Harald», «Norge» og «Nintendo». <u>SPØRSMÅL:</u> Hvem har to fellesnavn med konkret betydning?
<u>SVAR:</u> Jeg har «vakrest» og «styggest». <u>SPØRSMÅL:</u> Hvem har tre tidsadverb?	<u>SVAR:</u> Jeg har «vinter» og «vinnervilje». <u>SPØRSMÅL:</u> Hvem har tre flertallsformer av substantiv?	<u>SVAR:</u> Jeg har «PC-er», «penger» og «papir». <u>SPØRSMÅL:</u> Hvem har tre pekerord?
<u>SVAR:</u> Jeg har «en», «hundre» og «noen». <u>SPØRSMÅL:</u> Hvem har tre fellesnavn?	<u>SVAR:</u> Jeg har «beviset», «motivene» og «et brev». <u>SPØRSMÅL:</u> Hvem har to eiendomsord?	<u>SVAR:</u> Jeg har «din» og «vår». <u>SPØRSMÅL:</u> Hvem har subjektsformen til et personlig pronomen i 1. person?
<u>SVAR:</u> Jeg har «appelsiner» og «knekkebrød». <u>SPØRSMÅL:</u> Hvem har to fellesnavn med abstrakt betydning?	<u>SVAR:</u> Jeg har «dem». <u>SPØRSMÅL:</u> Hvem har to adjektiver som er bøydd i komparativ?	<u>SVAR:</u> Jeg har «bedre» og «sikrere». <u>SPØRSMÅL:</u> Hvem har to adjektiver som er bøydd i superlativ?
<u>SVAR:</u> Jeg har «denne», «disse» og «dette». <u>SPØRSMÅL:</u> Hvem har tre intetkjønnsord?	<u>SVAR:</u> Jeg har «aldri», «sjelden» og «ofte». <u>SPØRSMÅL:</u> Hvem har tre stedsadverb?	<u>SVAR:</u> Jeg har «her», «ute» og «hjemme». <u>SPØRSMÅL:</u> Hvem har tre mengdeord?

TIPS OM KRYSSORD

Dette nummeret av Norsknytt inneholder en rekke forskjellige kryssord. Nedenfor finner du mer informasjon om de ulike typene – og noen generelle råd om kryssord-løsning som aktivitet i norsktimen.

Hva er de største fordelene med kryssord i norsktimene? For det første kan kryssordløsning være med på å øke elevenes ordforråd. Elevene må forholde seg til en rekke stikkord, og elevene må vurdere hvordan disse stikkordene forholder seg til mulige løsningsord. Er ordene synonymer til hverandre, eller er stikkordet mer som et overbegrep? Diskusjoner om mulige løsninger vil opplagt kunne være med på å øke elevenes ordforståelse, enten de foreslåtte løsningene er riktige eller gale ...

Om den første utfordringen for kryssordløseren er å finne fram til riktig løsningsord, så er den andre utfordringen å stave løsningsordet riktig. Feilstavede ord skaper rett og slett trøbbel! At elevene kan telle seg fram til antall bokstaver i ordet, er en god hjelp for mange elever.

En tredje fordel med kryssord i klasserommet er at kryssord er en aktivitet som egner seg godt for pararbeid og gruppearbeid. Mange elever kaster seg over kryssord med liv og lyst – og de aller fleste elever føler at de kan bidra med gode løsningsforslag. Kryssord er samarbeidslæring i praksis!

Lærerens rolle

Alle kryssordløserne har opplevd at de har kjørt seg fast i et hjørne. Utålmodige elever kan nok like å bryne seg på vanskelige utfordringer, men blir de stående fast for lenge på samme sted, går de fort lei. Derfor er det viktig at norsklæreren veileder elevene underveis.

Det er et åpent spørsmål hvor mye hjelp elevene skal få. For læreren er det lett å differensiere hjelpen: Svake elever kan få tydelige hint og mange hjelpespørsmål. Sterke elever kan i større grad klare seg på egen hånd, iallfall hvis de har en ordbok for hånden.

Uansett er det viktig at læreren kjenner fasiten godt. Ellers blir det vanskelig å veilede elevene.

Fremmedordkryssord

I til sammen ni kryssord kan elevene prøve seg på kryssord med fremmedord (der stavemåten er lik på nynorsk og bokmål). De fleste løsningsordene er av latinsk eller gresk opphav, og tanken er at elevene kan bli bedre kjent med fremmedordenes byggeklosser og deres betydning. Sannsynligvis passer kryssordtypen best for tiendeklassinger.

Alle de ni fremmedkryssordene inneholder en rekke rektangler som er uthevet med halvfete linjer. Det er et vesentlig poeng at elevene kan kopiere bokstavene i et slikt rektangel til linjen over eller

under – så sant disse rutene tilhører det samme rektangelet:

I	N	F	L	A	S	J	O	N

I dette eksemplet har eleven funnet fram til riktig løsningsord, «INFLASJON». Eleven kan nå kopiere deler av ordet til linjen over – og deler av ordet til linjen under:

I	N	K	L	U	D	E	R	E
I	N	F	L	A	S	J	O	N
D	E	F	L	A	S	J	O	N

På denne måten kan elevene fortsette å arbeide seg oppover og nedover i kryssordet. Her og der støter elevene på ord som er lite utbredt: I disse tilfellene er det viktig at læreren er i nærheten og kan gi hint om riktig løsningsord.

Filmkryss

I forrige nummer av Norsknytt presenterte vi et filmkryss som tok utgangspunkt i den norske spillefilmen «Tatt av kvinnen». Denne gangen er utgangspunktet to av vårhalvårets premiefilmer, nemlig «Kautokeino-opprøret» og «Mannen som elsket Yngve». Begge filmene bør kunne appellere til elever på ungdomstrinnet. Kryssordene er på nynorsk.

Lydkryss

Lydkryssene har lydskrift som stikkord og importord som løsningsord. Denne kryssordøvelsen er først og fremst en rettskrivningsøvelse, for løsningsordet står faktisk oppgitt som stikkord. Elevenes utfordring er kun å stave ordene riktig.

Tegnkryss

Hva heter egentlig tegnene på tastaturet? Her får elevene sjansen til å lære seg nyttige begreper!

Antonymkryss

I de åtte antonymkryssene har stikkordene motsatt betydning av løsningsordene. Strengt tatt inneholder kryssordet også det som fagekspertene kaller for «ekvonymer», motsetningspar som mann og kvinne.

Er du flink med framandord? Løysingsorda som du skal finne fram til, er stort sett henta frå latin, og dei blir skrivne heilt likt på bokmål og nynorsk. Litt hjelp får du av dei tjukke strekane ...

Løysingsord:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
---------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----

FRAMANDKRYSSORD 2

Er du flink med framandord? Løysingsorda som du skal finne fram til, er stort sett henta frå latin, og dei blir skrivne heilt likt på bokmål og nynorsk. Litt hjelp får du av dei tjukke strekane ...

Virvar av lydar; mislyd	K	A	K	O	F	O	N	I
Musikkstykke for orkester (fleire satsar)				4				
Samsvar mellom to delar av same legeme (kan speglast om y-aksen!)								
Læra om rom i matematikken			2					
Læra om jordkloden								
Rettskriving						11		
«Rettruande»; held seg til Skrifta						1		
Sjølvmotseiing			12					
Mottakarapparat; pornopanne								
Teikn; noko som står for noko anna			7					
Velvilje						10		
Motvilje		9						
Ein helt som ikkje liknar på ein helt		3						
Ein helt som er heilt fantastisk								
Den høgste graden ved gradbøying av adjektiv							5	
Ikkje absolutt (brukt om ein talverdi)								
Gåte som er bygd opp av bilete			6					
Kule med påteikna kart								
Verdsomfattande								
Setningsledd (alltid eit verb)						8		

Løysingsord:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
---------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----

FRAMANDKRYSSORD 3

Er du flink med framandord? Løysingsorda som du skal finne fram til, er stort sett henta frå latin, og dei blir skrivne heilt likt på bokmål og nynorsk. Litt hjelp får du av dei tjukke strekane ...

Sluttord, etterord	12													
Minneord							3							
Person som blir seksuelt tiltrekt av lik				11										
Person som blir seksuelt tiltrekt av både kvinner og menn														
Stor muskel i overarmen med to «hovud»								4						
Muskel i overarmen med tre «hovud»														
Litterært verk i tre sjølvstendige delar				2										
Rekkefølge (ordna etter tid)														
Talemål som er felles for ei viss aldersgruppe								10						
Talemål som er felles for innbyggjarane i eit geografisk område					5									
Samtale		9												
Einetales									6					
Økonomisk situasjon der det berre er ein som sel varer														
Hovudstad; storby							1							
Læra om mål og vekt	M	E	T	R	O	L	O	G	I					
Læra om den levande naturen														
Livsskildring														
Bilete									7					
Prosess i grønne plantar der vatn og karbondioksyd blir omdanna									8					

Løysingsord:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
---------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----

FRAMANDKRYSSORD 4

Framleis flink med framandord? Løysingsorda er lovlege også på bokmål!

Ord som blir uttala likt eit anna ord, men som tyder noko heilt anna											
Ord som tyder det motsette av eit anna ord	1										
Samling av til dømes dikt eller noveller										9	
Læra om dyrelivet											
Sjukleg frykt for dyr											
Sjukleg frykt for opne plassar	7										
Sinne retta mot andre				8							
Sidesprang; litt-på-sida-kommentar											
Det talet som eit anna tal blir dividert med (63:9=7)		4									
Person som kontrollerer rekneskapar											
Beste resultat nokon gong											
Løn etter resultat	10										
Tonefall, talemelodi; «rar uttale»											
Per hundre							3				
Det å lage noko; framstilling										2	
Likopning											
Iakta; sjå på											
Halde av							6				
Marknadsføre eit produkt; klage											
Kunngjere på ein høgtideleg måte											
Kunstig kroppsdel											
Påstand, teori					11						
Ein som er sjukleg redd for sjukdommar					5						

Løysingsord:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

Er du flink med framandord? Løysingsorda som du skal finne fram til, er stort sett henta frå latin, og dei blir skrivne heilt likt på bokmål og nynorsk. Litt hjelp får du av dei tjukke strekane ...

Løysingsord:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
---------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----

FRAMANDKRYSSORD 6

Er du flink med framandord? Løysingsorda som du skal finne fram til, er stort sett henta frå latin, og dei blir skrivne heilt likt på bokmål og nynorsk. Litt hjelp får du av dei tjukke strekane ...

Høyrerør for å lytte til lunge- og hjartelyd	3											
Astronomisk kikert										4		
Telegrafisk budskap	T	E	L	E	G	R	A	M				
Grunneining for masse		9										
Måleining som blir brukt på avstandsskilt												
Tverrmål i ein sirkel							5					
Fastsetjing av tilstanden til ein pasient										12		
Teori om venta utvikling, talbasert spådom										8		
Kjernepartikkel med positiv elektrisk ladning						10						
Kjedeleg, einsformig												
Ekteskapsform der ein mann er gift med ei og berre ei kvinne										2		
Det å vere gift med to personar samstundes												
500.000.000.000 + 500.000.000.000		1										
Tusen gongar tusen								7				
Overnaturlig hending, underverk												
Person som har ord på seg for å kunne svare på alt												
Eggforma						6						
Konkurrent												
Sedvanemønster; fastsett ordning som blir brukt ved ei kyrkjeleg handling								11				

Løysingsord:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
---------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----

FRAMANDKRYSSORD 7

Er du flink med framandord? Løysingsorda som du skal finne fram til, er stort sett henta frå latin, og dei blir skrivne heilt likt på bokmål og nynorsk. Litt hjelp får du av dei tjukke strekane ...

Stemning mellom menneske som skal vere saman; luftsjikt	1													
Halvkule (nordleg eller sørleg); hjernehalvdel														
Luftsjikt med ozonlag og fly, utan sjokolade				5										
Alt vatnet på jorda (i sjøar, elvar, isbrear og nedbør)														
Vass-skrekk											11			
Flyskrekk														
Luftskipper, førar av luftballong				2										
Russisk romfarar														
Verdsborgar	7													
Romersk-katolsk erkebiskop	M	E	T	R	O	P	O	L	I	T	T			
Pendelapparat som gir takta i musikk														
Sjølvtendig, uavhengig							6							
Motorkøretøy med fire hjul	9													
Som ikkje kan flytte på seg														
Svært lite begava, stupid														
Som handlar utan å tenkje seg om			3											
Person som etterliknar andre menneske									10					
Uimottakeleg for smittsam sjukdom														
Ein manns manglande evne til å gjennomføre eit samleie fordi han ikkje får reisning												4		
Bydeform														
Ei stormakt som herskar over mange land rundt om i verda							8							

Løysingsord:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
---------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----

FRAMANDKRYSSORD 8

Er du flink med framandord? Løysingsorda som du skal finne fram til, er stort sett henta frå latin, og dei blir skrivne heilt likt på bokmål og nynorsk. Litt hjelp får du av dei tjukke strekane ...

Utkant; omkretsen av ein sirkel						6													
Røyrkikkert med innebygde speglar, ofte brukt under vatn									4										
Optisk instrument som forstørrar usynlege ting																			
Apparat som omformar lyd til vekselstraum	5																		
Tropisk orkan i austasiatiske farvatn						11													
Smittsam sjukdom (kjent frå Emil i Lønneberget)						7													
Uklar, upresis																			
Tvilyd; samband av to vokalar																3			
Skilnad mellom to tal																		8	
Eit større møte der deltakarane held talar og utvekslar meiningar																			
Sjokolade									14										
Ein som er så god at det ikkje er noko å utsetje på han							9												
Ein som på sjukleg måte avviker frå det normale												2							
Som gjeld heile verda (adj.)																		15	
Tenesteantrekk brukt av personar i same stilling																			
Adjektiv brukt om ein person som aldri skil seg ut frå mengda	K	O	N	F	O	R	M												
Innretning der ein kan ta ut elektrisk straum																			
Heil, uskadd																			
Stå fast på noko, ikkje gje seg																		1	
Hjelpe til																			
Person som sel forsikringar							10												

Løysingsord:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
---------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----

FRAMANDKRYSSORD 9

Er du flink med framandord? Løysingsorda som du skal finne fram til, er stort sett henta frå latin, og dei blir skrivne heilt likt på bokmål og nynorsk. Litt hjelp får du av dei tjukke strekane ...

Rekneoperasjon der eit tal blir trekt frå eit anna tal					12								
Personleg, partisk					4								
Upersonleg, upartisk													
Hindre; stille seg i vegen for andre									11				
Øydeleggje													
Eigentleg tyding av eit ord							6						
Attåttyding/sidetyding til eit ord													
Snakke saman (mest brukt om fine folk)									2				
Vende om, gå i motsett lei, rygge													
Kjensgjerning, røyndom							8						
Særleg stor intelligens og/eller skaparkraft	3												
Eigeform (til substantivet)								1					
Kasus som det indirekte objektet har				9									
Viss dag (i måneden/året)													
Nektingsrett som hindrar vedtak				13		5							
Idealsmål for kvinnekroppen		V	E	N	U	S	M	Å	L				
Mål som eit lag ligg under med													
Flytting over landegrensene												10	
Utvandring													
Arabisk høvding					7								

Løysingsord:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
---------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----

FILMKRYSS

PÅ NYNORSK

FILMKRYSS

Premiekryssord! Send løysinga til Norsknytt før 2008-03-15

PÅ NYNORSK

VG	SOM-MAR	⌘	KLUBB	LYD-ORD	IVAR GAUP	SERE-MONI
→						
⌘			GJELDE			
			SIFFER			
⌘					↘	
SPOR-TE			SKIP			GÅR (FRAM)
⌘			FOR-FØL-GING			
STELE			GUD			
			IDAG			
⌘		STIL	RETT	ADV.	KVA DRAKK OBE-LIX?	PARTI
LAND					→	PLAN-TA
DISK-JOC-KEY						FRØ MÅL
TIDS-ROM-MET					BLEKK-SPRUT	LEVER KONJ.
PRON.			TØRKLE			
			FARGE			
MANN				LYSTEN		KONG HARALD ...
				MAT		UT-ROP
PRAT					SPRÅK-LEG BILETE	PRON. ØYBUAR
BØLG-JE						SERTI-FI-KATET
TENNIS-SPELAR						⌘
PREP.		GJER STØR-REI	⌘		DRIKK	LAND
					HYL	SJÅ!
PLAS-GERTE			HUS-DYRET			VERK-STAD-DEN
SKIT						FOR-TALTE
⌘ ↓			HEILT GREITT		TREN-GE	EINE-ROM NØSTE
BOK-STAV NR. 6		RETT-SKRI-VING				
FARTS-SVIN						DAME RYDDE
INF-MERKE		BOK-STAV NR. 19	NABO TIL S OG U	5	⌘	VERKE-LEG
⌘ ↘						BYGE

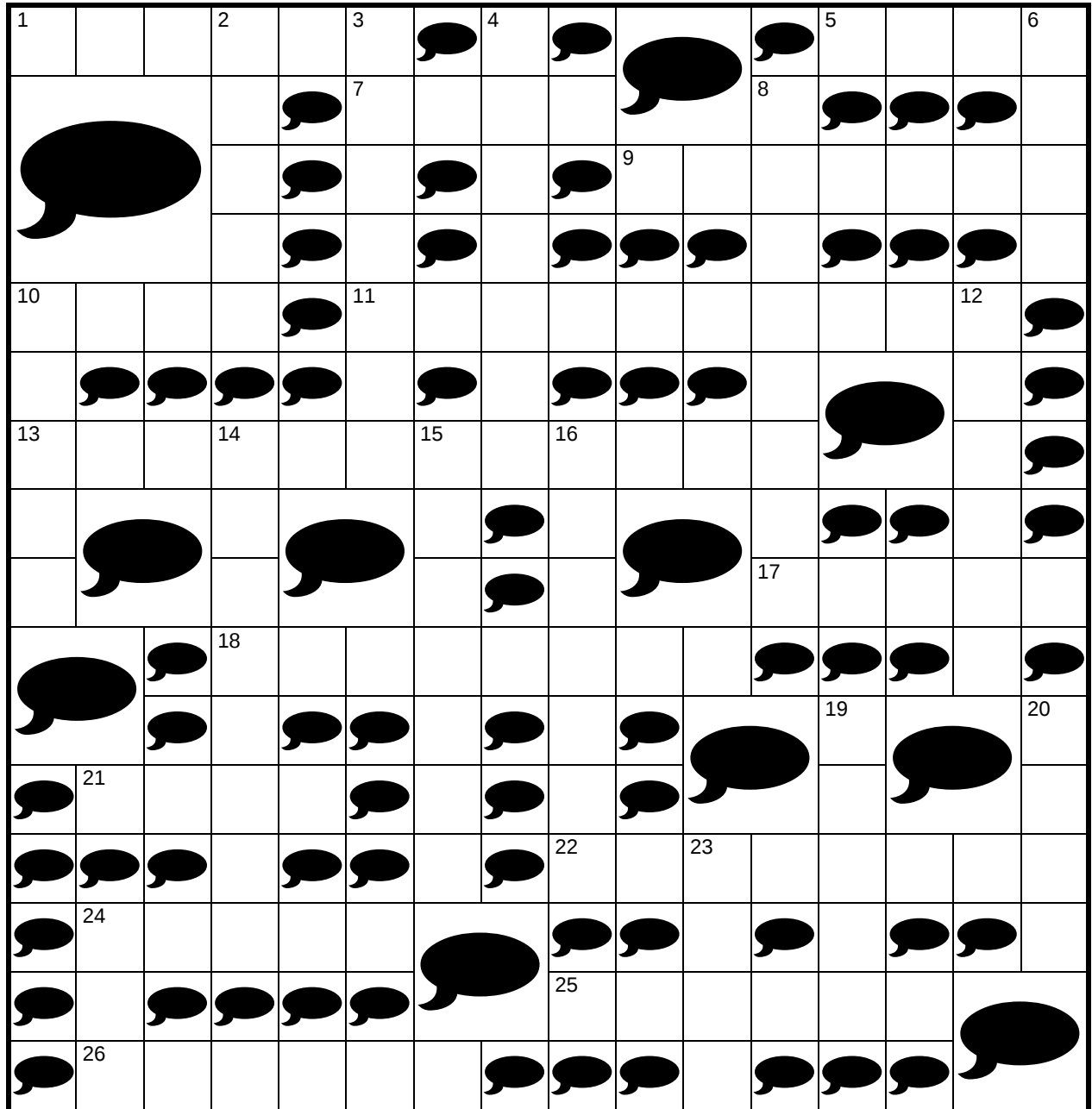

LYDKRYSS 1

I dette kryssordet står stikkordene som lydskrift. Hvordan skal ordene staves? Tips: Bruk ordbok!

Vannrett

- 1 /sambia/
- 5 /som/
- 7 /tim/
- 9 /ekvadår/
- 10 /bæibi/
- 11 /sjinsjilla/
- 13 /våkitåki/

- 17 /stårri/
- 18 /kåmmbækk/
- 21 /lup/
- 22 /angsambl/
- 24 /peti/
- 25 /skvåsj/
- 26 /bridsj/

Loddrett

- 2 /bændi/
- 3 /attasje/
- 4 /sjamaika/
- 6 /mær/
- 8 /bissnis/
- 10 /båvle/
- 12 /ampær/

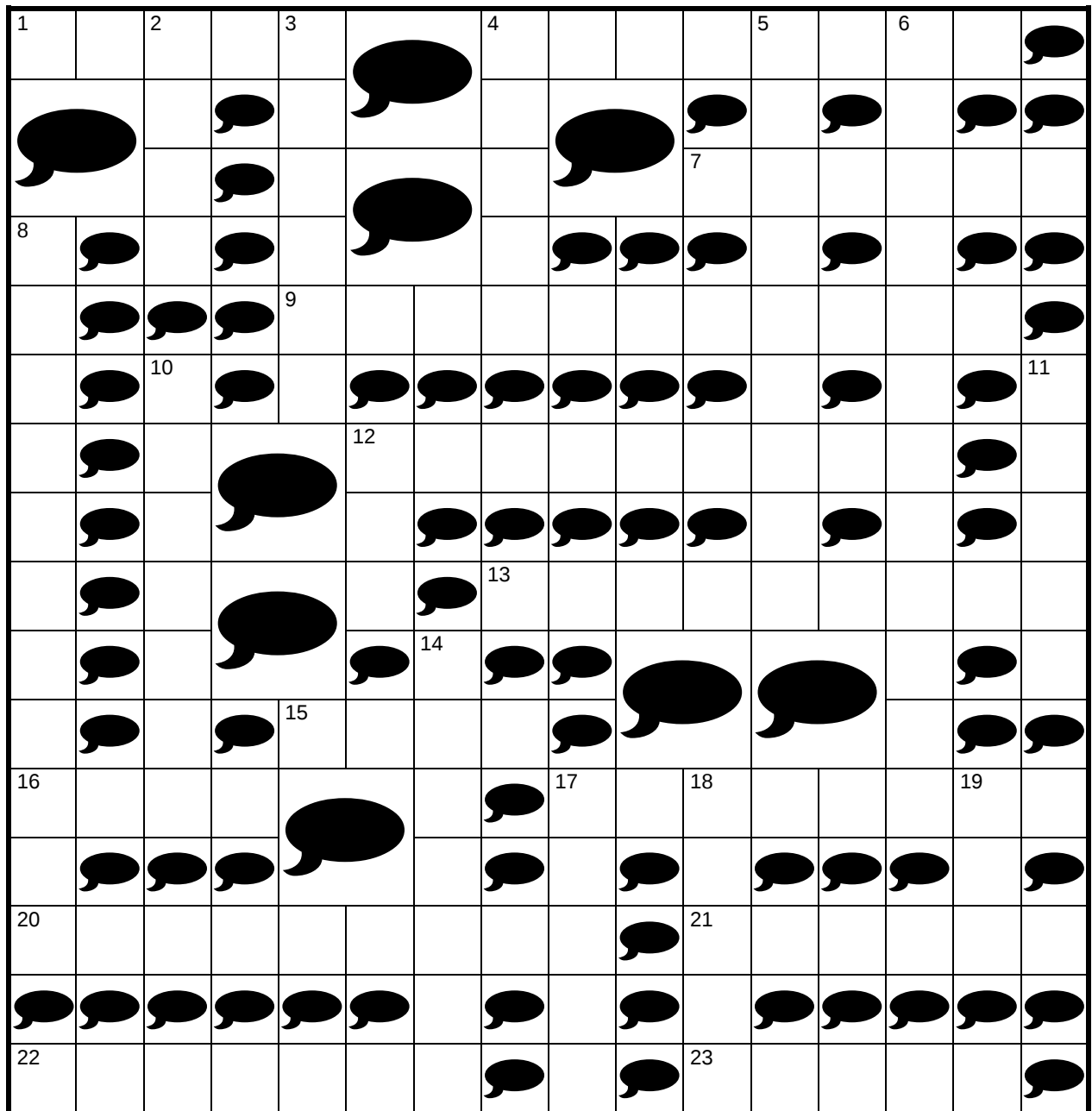
- 14 /nåkkaut/
- 15 /teikåf/
- 16 /lasanje/
- 19 /remi/
- 20 /jip(p)/
- 23 /såul/
- 24 /pøbb/

LYDKRYSS 2

I dette kryssordet står stikkordene som lydskrift. Hvordan skal ordene staves? Tips: Bruk ordbok!

Vannrett

1 /rælli/

4 /pleibæk/

7 /døbbel/

9 /angasjamang/

12 /pe(i)smaiker/

13 /åbersjin/

15 /sjåv/

16 /tim/

17 /maljårka/

20 /reglemang/

21 /bisepts/

22 /åfsaid/

23 /jatsi/

Loddrett

2 /lup/

3 /jænki/

4 /pitsa/

5 /bukmeiker/

6 /kæbbinkruser/

8 /spidometer/

10 /basuka/

11 /veils/

12 /pøbb/

14 /kållidsj/

17 /mætsj/

18 /låbbi/

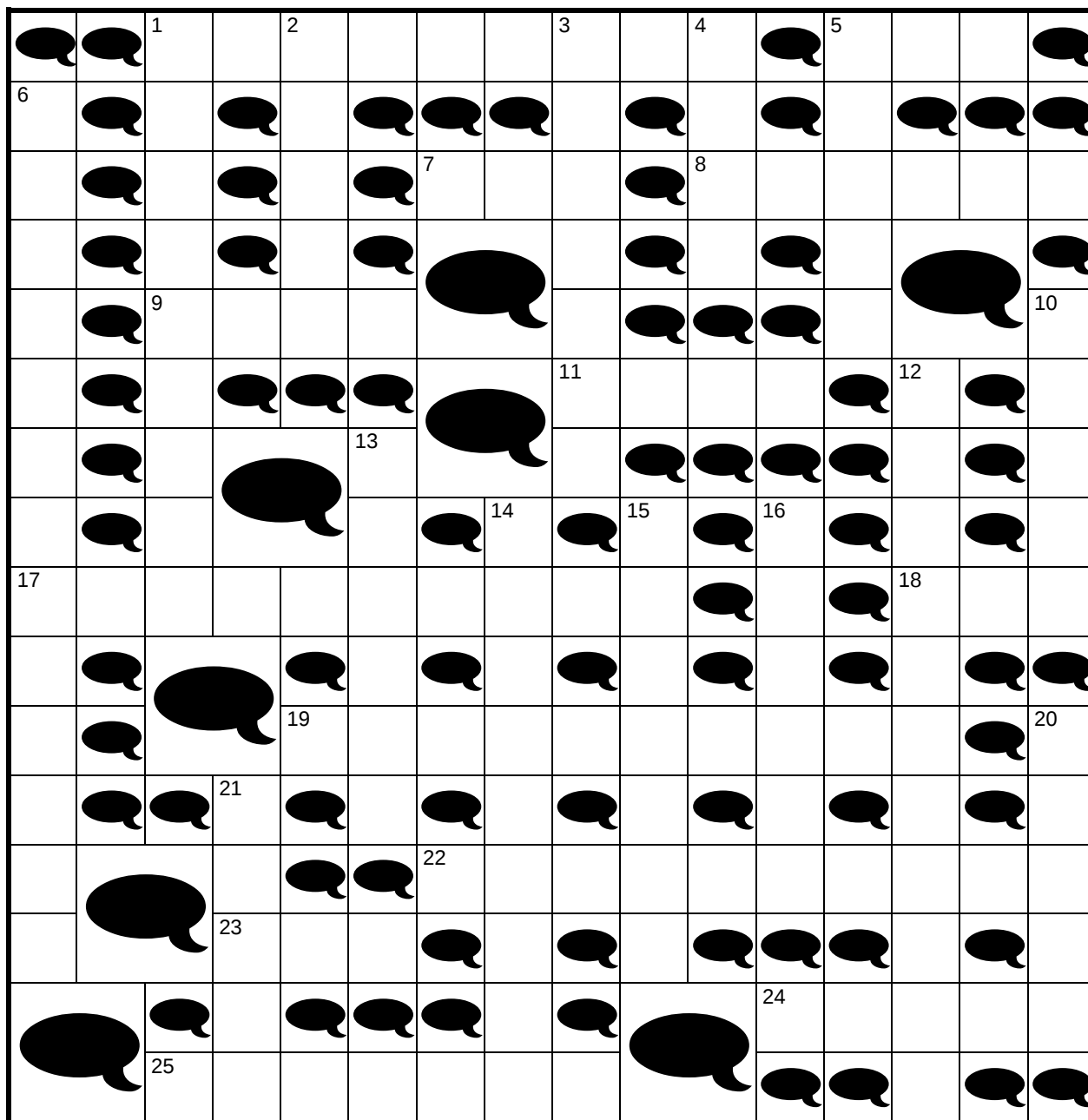
19 /køpp/

LYDKRYSS 3

I dette kryssordet står stikkordene som lydkrift. Hvordan skal ordene staves? Tips: Bruk ordbok!

Vannrett

- 1 /bekkerell/
- 5 /køpp/
- 7 /jenn/
- 8 /ånlain/
- 9 /mær/
- 11 /resji/
- 17 /striptis/

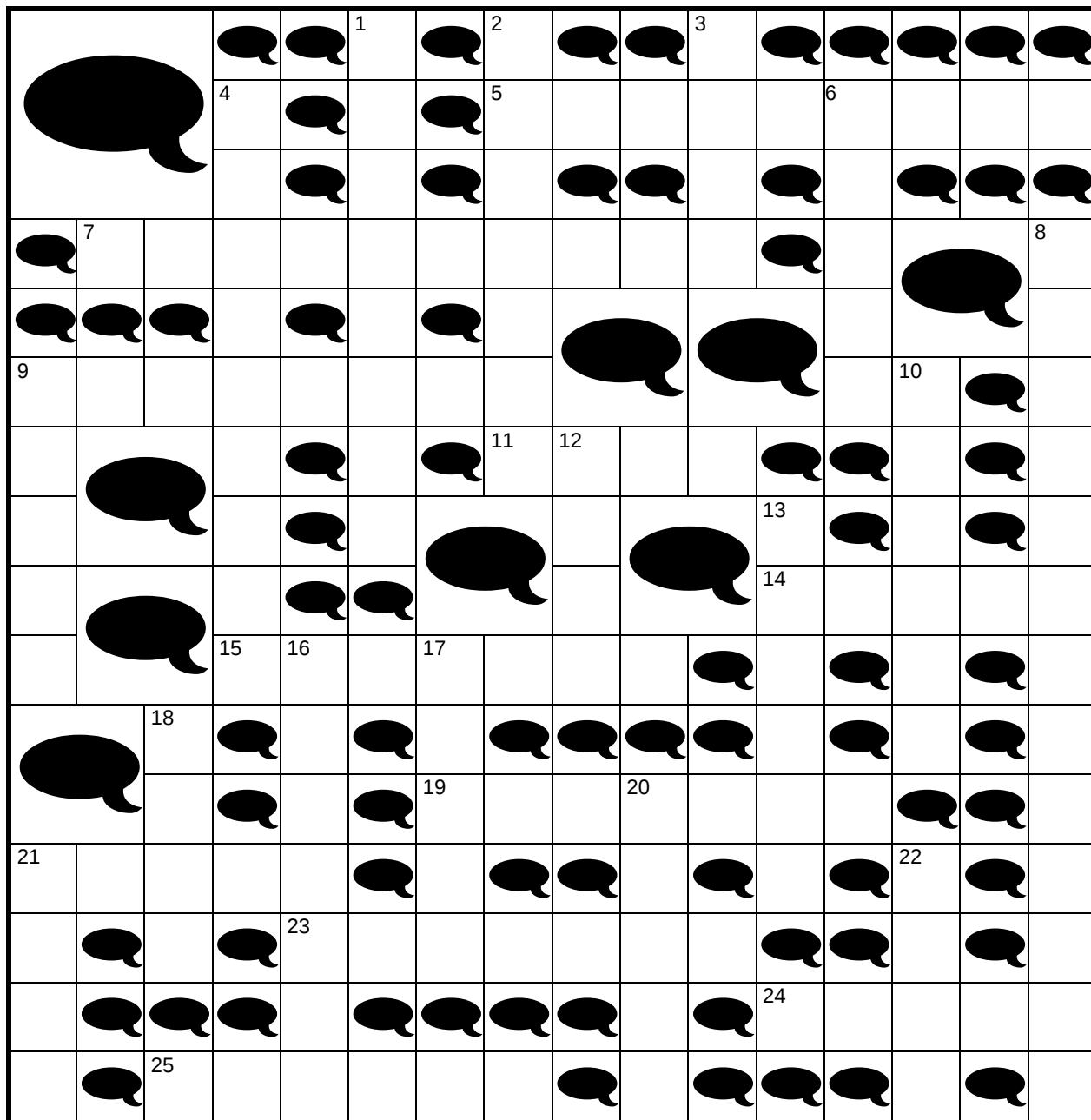
- 18 /hått/
- 19 /kårnfleiks/
- 22 /abonemang/
- 23 /bægg/
- 24 /bændi/
- 25 /peptåk/

Loddrett

- 1 /bukmeiker/
- 2 /sesar/
- 3 /rangsjere/
- 4 /lup/
- 5 /(t)sjello/
- 6 /bajånnsjinke/
- 10 /peti/
- 12 /saitsiing/
- 14 /peintbål/
- 15 /hiling/
- 16 /jænki/
- 20 /jatsi/
- 21 /døbbe/

LYDKRYSS 4

I dette kryssordet står stikkordene som lydskrift. Hvordan skal ordene staves? Tips: Bruk ordbok!

Vannrett

- 5 /arangsjere/
 7 /tvidjakke/
 9 /dedlain/
 11 /resji/
 14 /tsjile/
 15 /matsjete/
 19 /pleibåi/

21 /ræppe/

23 /råielti/

24 /imidsj/

25 /disel/

Loddrett

1 /sænnvitsj/

2 /mænidsjer/

3 /seif/

4 /sevdonym/

6 /sjeni/

8 /singelskøller/

9 /deby/

10 /taiming/

12 /eksit/

13 /æksjen/

16 /alsjeri/

17 /hæppi/

18 /kæps/

20 /jatsi/

21 /råkk/

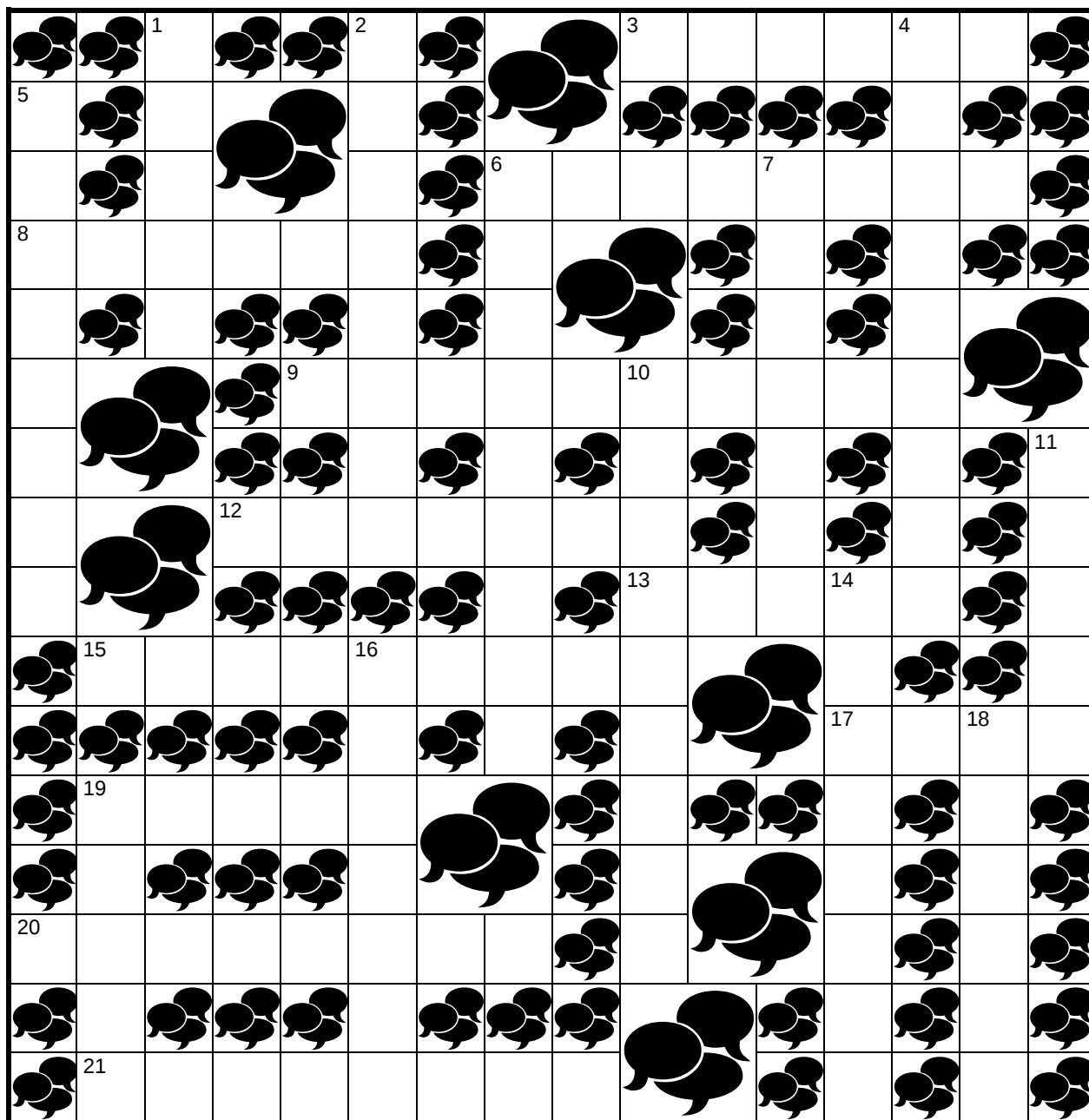
22 /tik/

LYDKRYSS 5

I dette kryssordet står stikkordene som lydskrift. Hvordan skal ordene staves? Tips: Bruk ordbok!

Vannrett

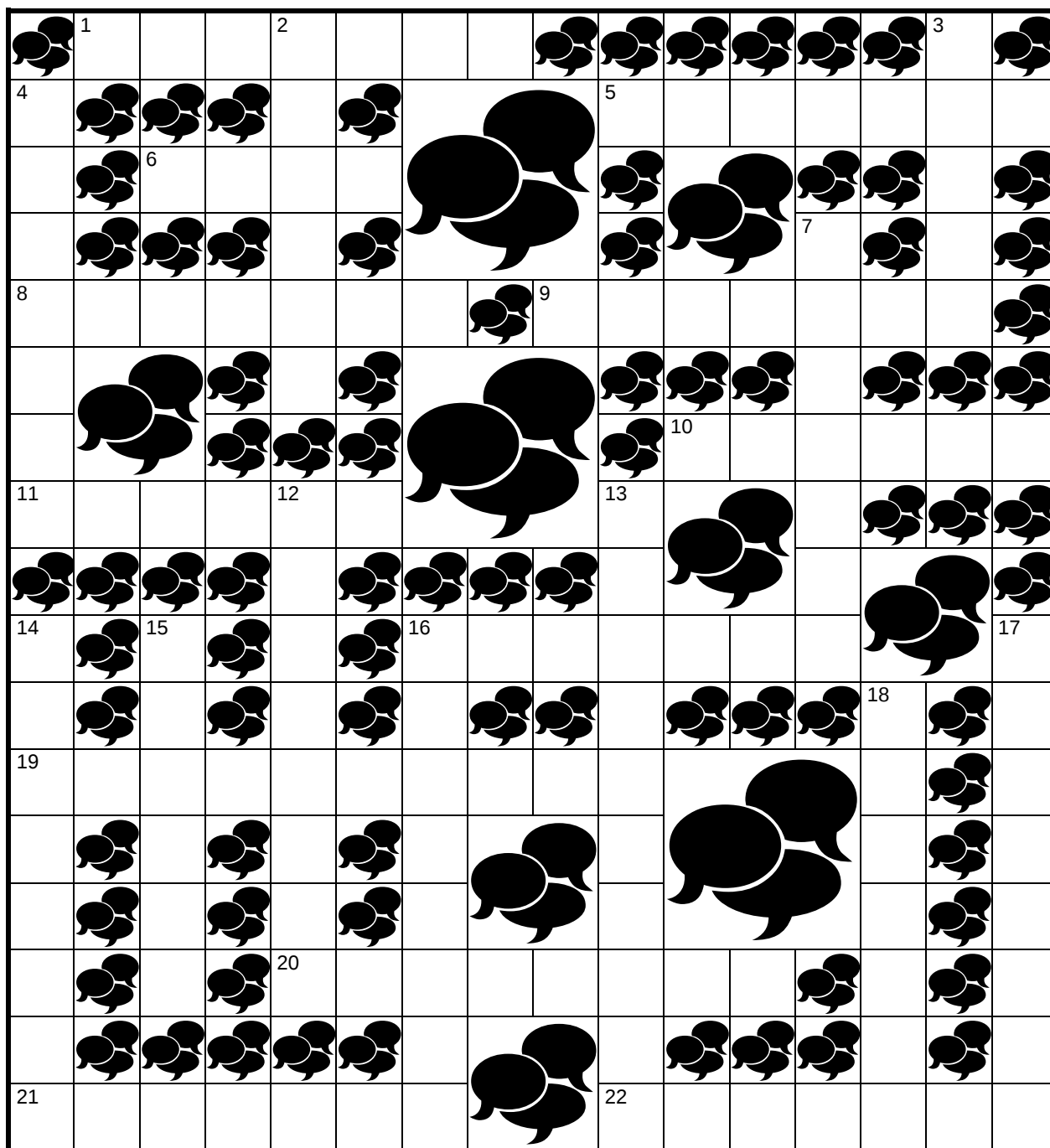
3 /sjæbbi/	15 /milksjeik/
6 /gigabait/	17 /kæsj/
8 /resjime/	19 /fænsi/
9 /råttveiler/	20 /hafpaip/
12 /desær/	21 /kåkkteil/
13 /røggi/	

Loddrett

1 /tægge/	10 /angtrekåt(t)/
2 /jukbåks/	11 /smæsj/
4 /bøtterflai/	14 /bækkhænd/
5 /kjeramikk/	16 /stailist/
6 /dsjentelmæn/	18 /sjårts/
7 /båvling/	19 /frang/

LYDKRYSS 6

Vannrett

- 1 /sjvong/
5 /pysjamas/
8 /spiker/
9 /fæsjen/
10 /påpplåt/
11 /sjåppe/

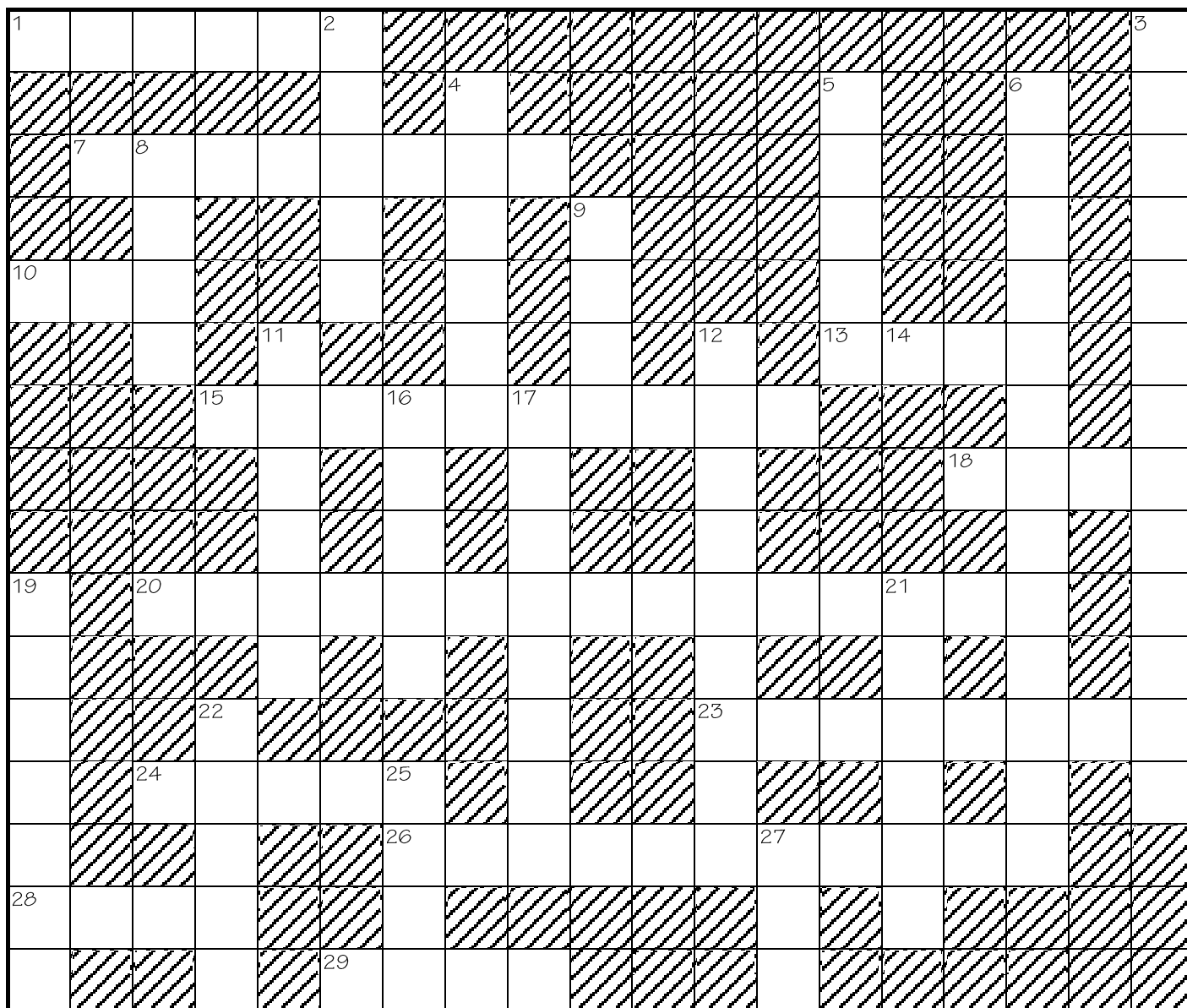
- 16 /køntri/
19 /sj(i)tsofreni/
20 /gængster/
21 /leiaut/
22 /røsjtid/

Loddrett

- 2 /viski/
3 /beiken/
4 /sukse/
5 /displæi/
12 /sykolåg/
13 /sentimeter/

- 14 /beisbål/
15 /svings/
16 /kørling/
17 /dæsjbor/
18 /pianøtt/

TEGNKRYSS 1

VANNRETT

1. ♣
7. ‘
10. ¥
13. ♠
15. √
18. B
20. (
23. °
24. ,
26. =
28. €
29. ♂

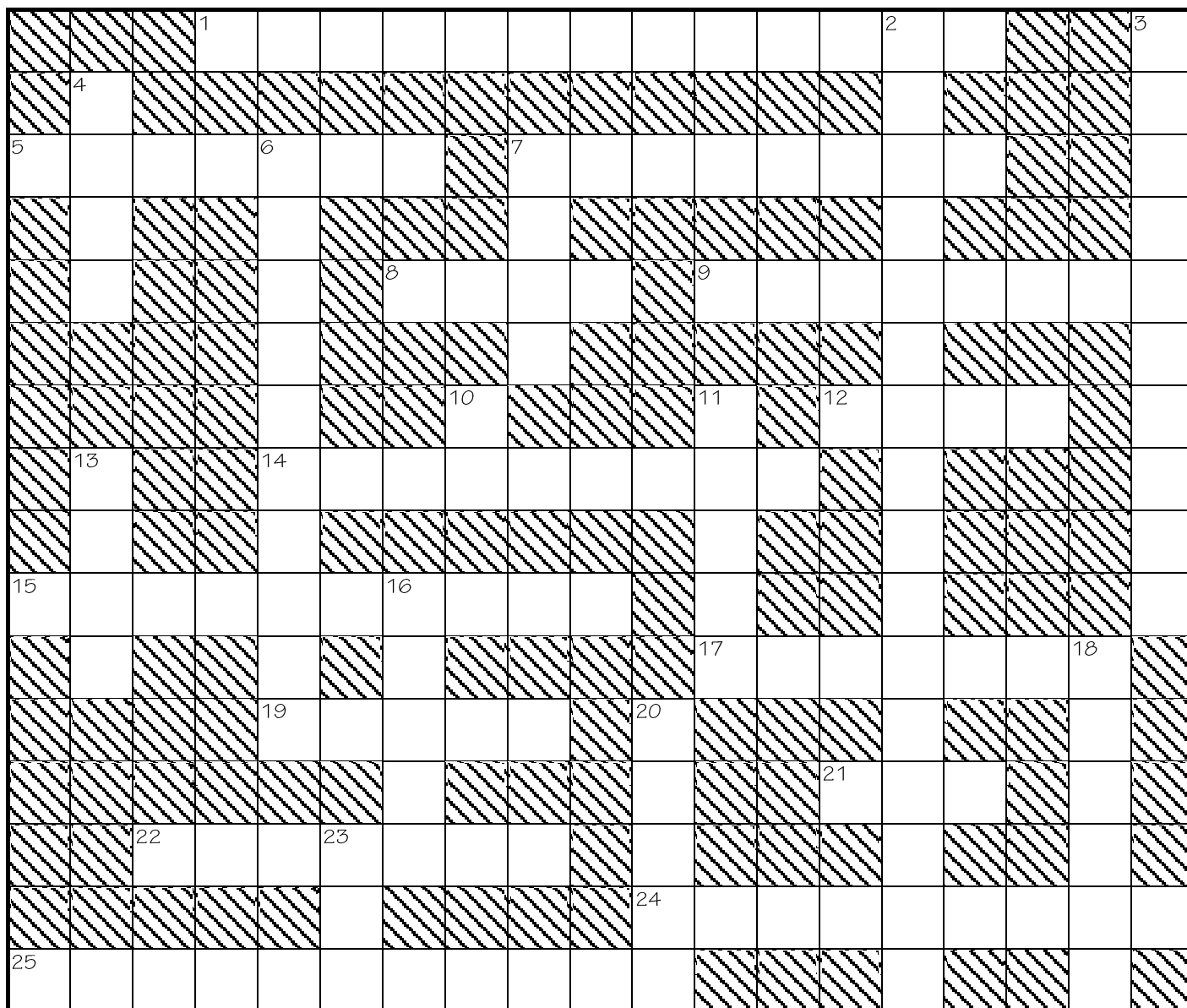
LODDRETT

2. ♦
3. `
4. \$
5. +
6. «»
8. £
9. ¢
11. ♀
12. ©
14. π
16. Δ
17. *
19. ♥
21. ¨
22. :
25. A
27. Σ

MULIGE LØSNINGSORD:

alfa • anførselstegn • apostrof • asterisk
avsnitt • beta • bindestrek • cirkumfleks
cent • copyright • delta • dollar • euro
firdeltegn • gradtegn • hakeparenteser
halvdeltegn hjerter • høyreaksent
høyreparentes • klammeparenteser
kløver • kolon • komma • krøllalfa
kvadratrot • kvinne • likhetstegn • mann
mindre-enn-tegn • paragraf • pi • pluss
promille • prosent • pund • punktum
registermerke • ruter • semikolon
smilefjes • spar • spørsmålstegn
større-enn-tegn • sum • tankestrek • tilde
tødler • understrek • utropstegn
venstreaksent • venstreparentes • yen

TEGNKRYSS 2

MULIGE LØSNINGSORD:

alfa • anførselstegn • apostrof • asterisk
 avsnitt • beta • bindestrek • cirkumfleks
 cent • copyright • delta • dollar • euro
 firdeltegn • gradtegn • hakeparenteser
 halvdeltegn hjerter • høyreaksent
 høyreparentes • klammeparenteser
 kløver • kolon • komma • krøllalfa
 kvadratrot • kvinne • likhetstegn • mann
 mindre-enn-tegn • paragraf • pi • pluss
 promille • prosent • pund • punktum
 registermerke • ruter • semikolon
 smilefjes • spar • spørsmålstegn
 større-enn-tegn • sum • tankestrek • tilde
 tødler • understrek • utropstegn
 venstreaksent • venstreparentes • yen

VANNRETT

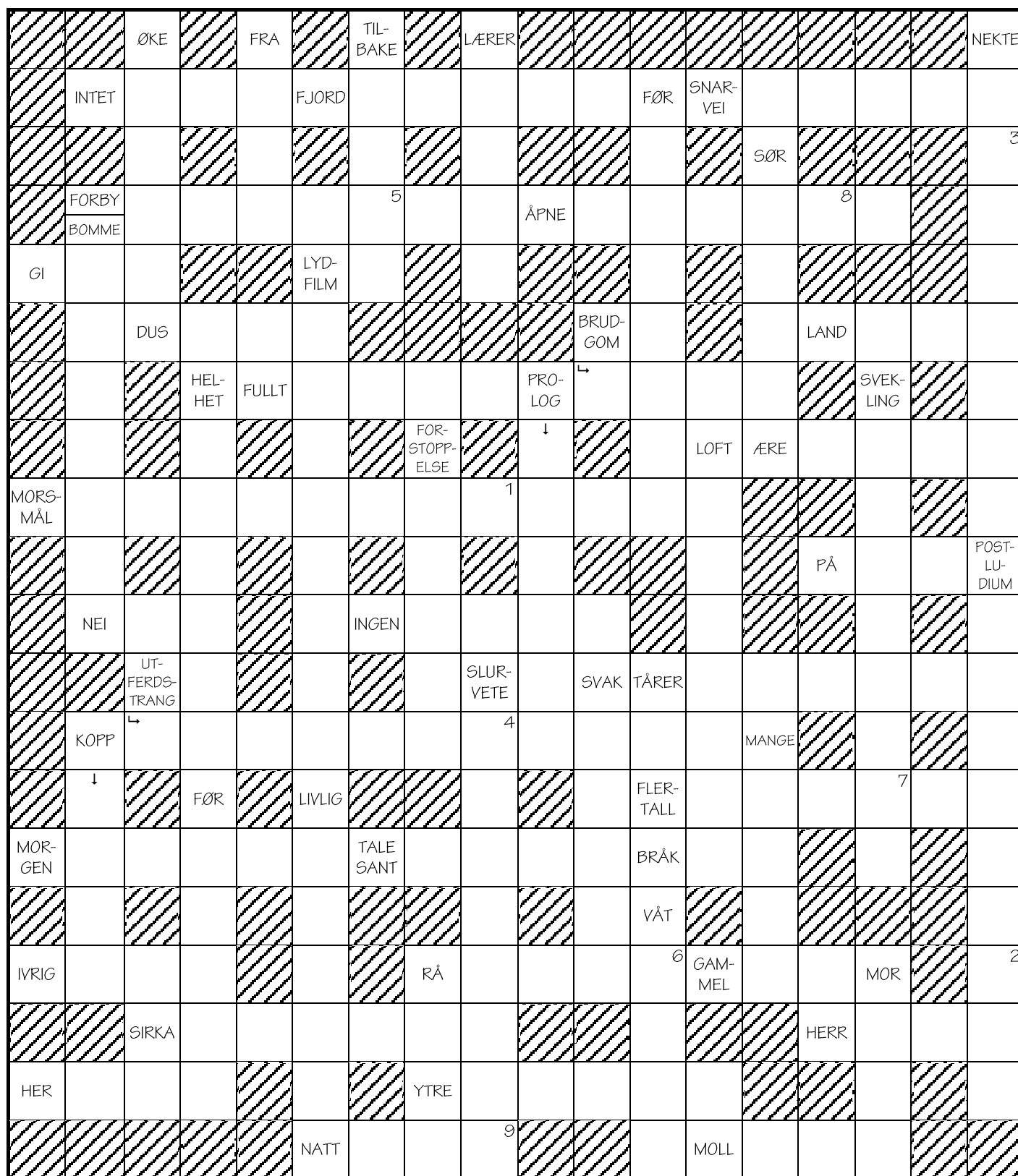
1. ®
5. .
7. §
8. ¢
9. ‰
12. ♠
14. ;
15. —
17. ¶
19. :
21. ¥
22. %
24. ☺
25. ^

LODDRETT

2. {}
3. -
4. €
6. —
7. £
10. π
11. ,
13. ♂
16. ~
18. ..
20. +
23. Σ

ANTONYMKRYSS 1

I dette kryssordet har løsningsordene motsatt betydning av de stikkordene som er oppgitt. Samler du sammen bokstavene fra de rutene som er merket med tall, finner du kodeordet. Lykke til!

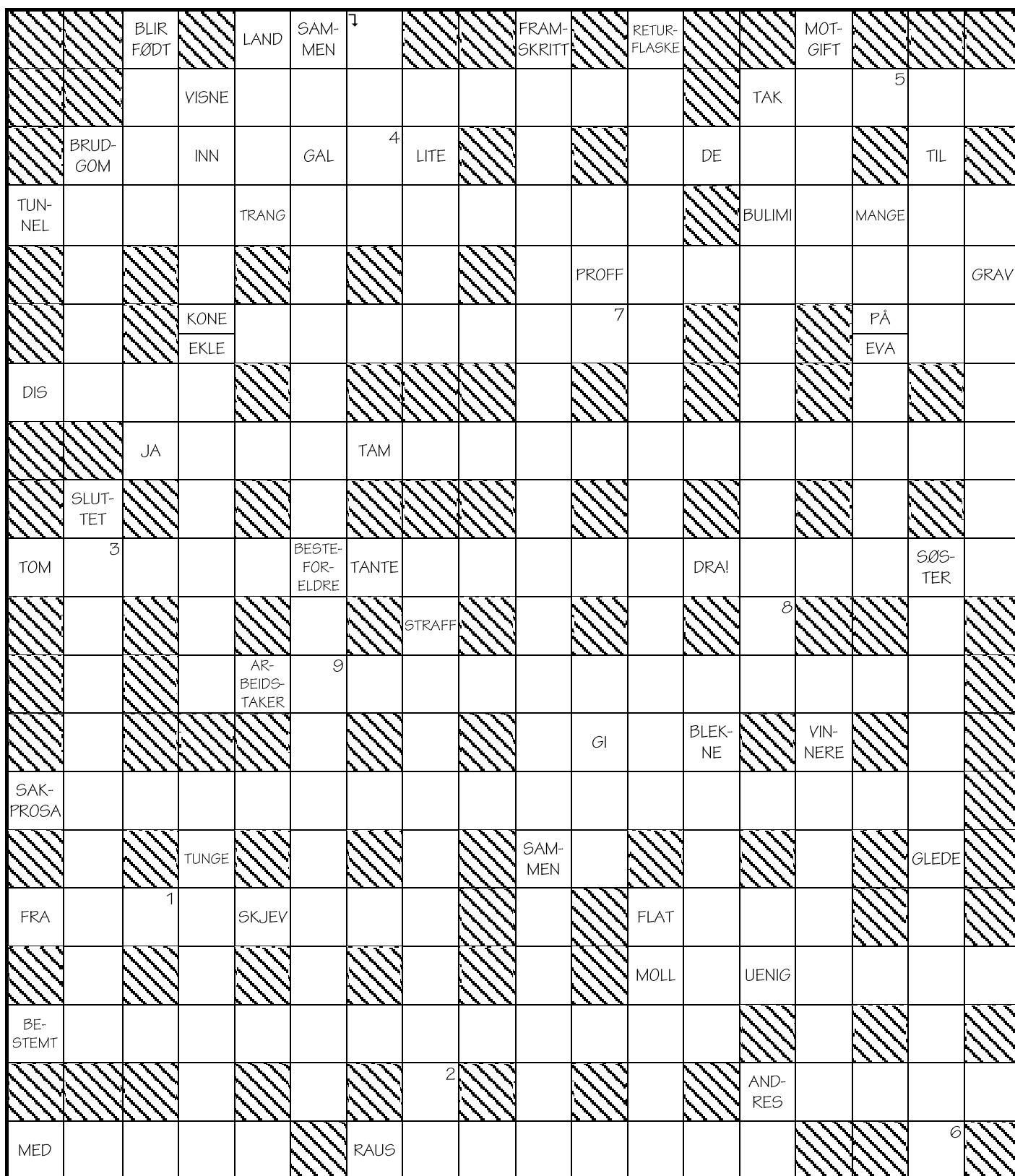

KODEORD:

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

ANTONYMKRYSS 2

I dette kryssordet har løsningsordene motsatt betydning av de stikkordene som er oppgitt. Samler du sammen bokstavene fra de rutene som er merket med tall, finner du kodeordet. Lykke til!

KODEORD:

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

ANTONYMKRYSS 3

I dette kryssordet har løsningsordene motsatt betydning av de stikkordene som er oppgitt. Samler du sammen bokstavene fra de rutene som er merket med tall, finner du kodeordet. Lykke til!

	SKRIVE			TUN- NEL		MISTE			FOR- FRA		IVRIG			NED	1		SJEL
TAP					LOV- LIG						10		ALVOR	→			
↙												MID- NATT	1				
	1		REGEL					8							ROS- VERDIG		
					SLIP- PE			VENN- SKAP									
	REGEL- MESSIG	TYKK															
INN			DÅR- LIG				FORAN										FOR- GJEN- GEREN
				UT				KON- SEN- SUS		SLUTTE VERRE			3				
DA			12										KUN- STIG				
HIM- MEL				HJEM- ME	11	APP- LAUS						4					
↙																	
					KON- STRUK- TIV												
MÅL											UENIG						
							ALL- TID										
NA- SJO- NAL													7	HEL- HET			
			KLOK				9		TAK								
	TREFF			FEIG DIS					5			SKADE HER					
BRUD- GOM						FÅ									BRÅK		
		DIVI- DERER			2												6

KODEORD:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----

ANTONYMKRYSS 4

I dette kryssordet har løsningsordene motsatt betydning av de stikkordene som er oppgitt. Samler du sammen bokstavene fra de rutene som er merket med tall, finner du kodeordet. Lykke til!

★	★	★	★	★	GIS-SEL	★	★	MED	★	★	HØST	★	KOSTE SEG	★	★	★	TRO
★	★	★	SEN-TRALT	★		★	SLI-TEN						1		★	★	
★	LEGE-UTGIFT		6						★	★		★		HØY			
★		★		★		★	★		SMAL					★	★	KORT-ERMA	
★		FØRST				★		SALT-VANN	★	KJER-NE	★	TOM	→		2		
JA				★		★	★	★		★		IMMI-GRANT	1	★	★		★
GRÅ-TE		GAN-GE			8		FAR-VEL										★
★		★		★		★	★	★		★		★		★	★		★
★		TAUS-ALLTID											11	OPP			
FÅ			★	★		★	★	★		★	7	★		★	★		★
★	SJEL							★		★	SKILS-MISSE	★		★	GANG-FELT		TEO-RI
★	★		★	★		EN-KEL	FRI-HET	3									
SØS-TER	5				★		★	★		★		★		★		★	
★	★		GLATT	IVRIG		9				MAN-GE			★	★		★	
★	NATT	★		FYL-LE	★		★	★	★	★		★	RO-FRA				
★		INN-ILD			GI GASS							★		★		★	
PÅ			★		★		★	★	★	★		★		★		★	
UNG							MO-DER-NE										
★	★		★		★	★	★	★	★	★		★	★	★		★	★
ETTER			10			HAT										4	★

KODEORD:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----

ANTONYMKRYSS 5

I dette kryssordet har løsningsordene motsatt betydning av de stikkordene som er oppgitt. Samler du sammen bokstavene fra de rutene som er merket med tall, finner du kodeordet. Lykke til!

★	VARM	★	MEN	★	RO	★	MAN-GE	★	PAS-SIV	★	ETTER	★	★	GRÅ-TE	★	VALG-FRI	★
KORT		★		★		TIL				★		SPØK					
↙				ORI-GINAL		★		SALG			3		TAM		★	1	★
★		ØYE-BLIKK	TA			★	TIL-DEKKE	★		★		★		INGEN-TING			
DIKTA-TUR						4				★	HIT				★		★
★	★		★		★	★		★		★	EDRU	STÅ					
LYTTE			★		★	★		★	★	EDRU	↘				★		★
★	KON-DO-LERE	7									★	★	BAK-TROPP				★
★	★		★		★	★		★	FRA				★		★		★
★	FARGE-RIK										★	STYGG	★		★		★
DRAKK			★		★	TAK		INN-TEKT	IN-EFFEK-TIV								10
★	★	FLEIP	★		★		★		★		★		SEIER		BRED		YNGST
★	SOFA-GRIS										5						
NEI	2		★		★		★		★		★	★		★		★	
★	★		GJER-RIG								★	KOM-ME				★	
★	BLØT		★	ØST	★	★	NEDE		★		★	★		★		★	
HEL					AV-SEN-DER					9				★	INN-MOLL		
★		★	★		★	★		★	EI		★	★		★		★	SNAKK!
★		★	HOL-DE							★	★	KRO-NISK					
LURT					★	★	6	★		BLID				★	8	★	

KODEORD:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

ANTONYMKRYSS 6

I dette kryssordet har løsningsordene motsatt betydning av de stikkordene som er oppgitt. Samler du sammen bokstavene fra de rutene som er merket med tall, finner du kodeordet. Lykke til!

		HJEM- LENG- SEL				SYNO- NYM			NATT		UTE	KVIN- NER	1		KJE- DELIG		MED- REG- NET
DIS				NEI				KJEM- PE- STOR				HATE					
					1			VOK- SEN							4		
PRI- VAT										MUNK							8
SMAL					GAM- MELT					LØS- NING	HER- RE						
					U- FLIDD							KLAR					
	MÅL												UMO- DERNE			UPO- PU- LÆR	
INN								7						HER HELT			
	STØY			LØF- TET													
LIK											METT						
	ILD		SAM- FUNN				SKILT		FOR- SKJEL- LIGE								
		LOV- LIG		2						INN- TEKT					6		
								VANN					DUM		STEKT		
OPPE					AL- VOR			LEKK			TRA- GIKK						
				STÅ						FO- RAN	4						
	PÅ				5					1			3				
											TINER						
LIV				ROS							9						

KODEORD:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

ANTONYMKRYSS 7

I dette kryssordet har løsningsordene motsatt betydning av de stikkordene som er oppgitt. Samler du sammen bokstavene fra de rutene som er merket med tall, finner du kodeordet. Lykke til!

	TREKK-FUGL		HEL-SET-NING	TA	SKJEV	↓			MOLL		FEIT	BILLIG	↓		TAL		VENE
KJØP-TE						9		HERR									
	4	EN					TOM							FOR-OVER			
					MOT-VILJE	↗			1	PÅ			HARD				
VEL-STAND					↓	VÅT	AV-GLÅR			ARK-TIS		KJØP-TE					
								FORAN			8	PLAN-ØKO-NOMI				SKJU-LE	
NÆR-LYS				10											DE		
						GLATT			KOME-DIE								5
		JA				SYND!											
						ROTE			BØYD				PLUK-KET OPP		FOR-ORD		STO-RE
	FRIHET									3							
FAR				NY							NÅ			VILL			
↖			SKILT								EKVA-TOR						
				TIL-BUD													FØRST
GLAD							RETT FRAM		ROS	IKKE F...							
		TALE SANT			NØD												
INTET				FJELL				MØRK						RIS			
					EKTE								DRAKK		INN		
ØKE				7				2									
					OPTI-MIST						6				TAL!		

KODEORD:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

ANTONYMKRYSS 8

I dette kryssordet har løsningsordene motsatt betydning av de stikkordene som er oppgitt. Samler du sammen bokstavene fra de rutene som er merket med tall, finner du kodeordet. Lykke til!

	RIK	JEG		LYS			SUK- SESS			MEG		NEKTE	LIKESTILLING		1		TA
EVA	2										PÅ		RØM!				
GLATT			ØY		TREF -FE												
		FAN- GET									TYKK					7	VEL- KOMST
	FORAN ALFA				IN- NERST	VIS- NE	10			KRI- GERSK							
											AKTIV						
MED- SPIL- LER																	
					8				SLAPP								
							VARI- ERT			5							
LIK													FALSK				
	ØKE								IKKE F...			SLØV					
FÅ			INN HELL			STOLT -HET							MIN				
															3		
		MAN- GE			RADI- KAL												FAR- LIG
FRA																	
		MA- NUELL											GRÅ- TE				
		FOLKE- RIK	1		GRUNN				HERR				RETT				6
FAST				NATT						OLD- ING							
			GAM- MEL														
RASK				AV	4		UPRE- SISE							9			

KODEORD:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Norske folkeeventyr (side 8)

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
6	4	8	5	7	2	11	10	9	1	3

Overnaturlige vesen (side 9)

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
2	6	10	4	3	9	8	5	1	7

Vokaler og konsonanter (side 10)

- 1) ballett/billett, 2) spøkelse, 3) fotballkamp, 4) nasjonaldag, 5) gresshoppe, 6) fjernsynsapparat, 7) Aftenposten, 8) ungdomsskole, 9) sjimpanse, 10) arrangementskomite, 11) norsk, 12) profesjonell

Bokstavomstokking (side 11)

- AVISORD: 1) deadline, 2) programoversikt, 3) leserinnlegg, 4) journalist, 5) tegneseriestripe, 6) stillingsannonse, 7) avsnittsoverskrift, 8) lederartikkel, 9) kronikk, 10) ingress

- AVISNAVN: 1) Nordlys, 2) Verdens Gang, 3) Bergens Tidende, 4) Klassekampen, 5) Fædrelandsvennen, 6) Adresseavisa, 7) Aftenposten, 8) Nationen, 9) Drammens Tidende, 10) Sunnmørsposten

Skotsk skotte frå Skottland (side 12)

danske – dansk, estlendar – estlandsk, finlendar – finsk (berre finnar pratar finsk), grekar – gresk, ire (irlendar) – irsk, islending – islandsk (ein islendar er ein genser), monegassar – monegassisk, polakk – polsk, portugisar – portugisisk, rumenar – rumensk, spanjol/spaniar – spansk, brite – britisk, svenske – svensk

Ikkje-europeiske innbyggjarnamn (side 13)

afghanar – afghansk, bangladeshar – bangladeshisk, brasilianar – brasiliansk, canadiar/kanadiar – canadisk/kanadisk, ecadorian(ar) – ecadoriansk, indar – indisk, irakar – iraksk, japanar («japse»/«japanesar») – japansk, kinesar – kinesisk, laot – laotisk, libanesar – libanesisk, libyar – libysk, madagassar – madagassisk, mongol – mongolsk, srilankar – srilankisk, sudanar (sudanese på dansk) – sudansk

- Importord: 1) kajakk, 2) kiosk, 3) torg, 4) tabu, 5) ketsjup, 6) algebra

Norske innbyggernavn (side 14)

- 1) vestlending, 2) østlending, 3) nordlending, 4) nordlending, 5) sørlending, 6) «søring», 7) trønder, 8) bergenser, 9) tromsøværing, 10) bodøværinger, 11) moldenser, 12) ålesunder, 13) «siddis»/[stavangerbu], 14) jærbru, 15) arendalitt, 16) nøtting, 17) mossing, 18) hamarsing, 19) lillehamring, 20) trysling, 21) romsdaling, 22) østerdøl, 23) halling, 24) valdris, 25) gudbrandsdøl

Norske innbyggernavn (side 15)

- 1) prinsesse, 2) dronning, 3) baronesse, 4) grevinne, 5) gudinne, 6) lærerinne [foreldet], 7) svigerinne, 8) brudgom, 9) massøse, 10) sufflør, 11) studine [humoristisk/foreldet], 12) gigolo, 13) ekspeditrise, 14) enkemann, 15) kusine, 16) nevø, 17) purke, 18) søye, 19) høne, 20) røy, 21) binne, 22) hoppe, 23) ku, 24) simle, 25) løvinne, 26) tise

Verb (side 18)

OPPGAVE 2: dette-detter-datt-dettet, bære-bærer-bar-båret, skjære-skjærer-skar-skåret, slå-slår-slo-slått, slåss-slås-sloss-slås (samme vokalveksling som i «slå»), vende-vender-vendte-vendt, synes-syns-syntes-syntes

Verbtyper (side 19)

OPPGAVE 4: sove, gråte og løpe

Parverb (side 20)

- 1) knekte, 2) knakk, 3) brente, 4) brant, 5) lå, 6) satte, 7) skvatt, 8) skvettet, 9) slang, 10) slengte, 11) sved, 12) svidde, 13) smalt, 14) rakte, 15) spratt

Hovedregel her: Setningene med objekt inneholder transitive verb (lange verbformer i preteritum). Setningene uten objekt inneholder intransitive verb (korte verbformer i preteritum).

Substantivoppgaver 1 (side 22)

OPPGAVE 2: Følgende verb er både substantiv og verb: hale, bytte, bre, dukke, greie, by, helle, hytta og ende

Substantivoppgaver 2 (side 23)

- 1) gressklipper, 2) tynntarm, 3) ballkjole, 4) maurpiggsvin, 5) pennal (to l-er!), 6) fippskjegg (uten l), 7) verdensatlas, 8) vekkerklokke, 9) snøbrett, 10) enhjørning, 11) aggresjon, 12) rettssak, 13) forelskelse, 14) underskudd, 15) skjennepreken, 16) religionskrig, 17) innlevering, 18) bryllupsfest, 19) kjempeflaks, 20) billettkontroll

Hånlatter – latterkrampe, såpeopera – operasanger, froskeskudd – skuddpremie, trollunge – ungeflokk, trafikkregel – regelrytter, hofteparti – partifelle, papirtiger – tigerøkonomi, bjørnetjeneste – tjenestereise, bildebibel – bibelsitat, datamaskin – maskinmenneske, biljardkule – kuleregner, skjørtejeger – jegerprøve, solcellepanel – paneldebatt, lederartikkel (loddrett løsningsord)

Fargerike adjektiv (side 24)

- 1) grønn, 2) hvit, 3) svart, 4) blå, 5) grønn, 6) blått, 7) svart, 8) rød, 9) hvit, 10) svart, 11) røde, 12) grønne, 13) svart, 14) grå, 16) svart, 17) grå, 18) grå, 19) svart, 20) rødt, 21) blå

Dritlekke dame på dødskoselig date 1 (side 25)

Bunnfalsk, dagsaktuell, dødsfarlig, finfin, gravalvorlig, gudsforlatt, hardbarka, kjempebra, knallblå, likbleik, rådyr, smellvakker, smørblid, stendød, stupbratt, superegoistisk, søvndrukken (flere løsninger er mulige)

Dritlekke dame på dødskoselig date 2 (side 26)

Blåfrossen, brennfort, duggfrisk, eldgammel, erke-konservativ, grønnejævla, gørrkjedelig, helfrelst, iskald, knallhard, kritthvit, krystallklar, lutlei, megakul, proppfull, ravgal, rødglødende, rålekker, snørrhoven, sønderknust (flere løsninger er mulige)

Dritlekke dame på dødskoselig date 3 (side 27)

Belgmørk, dritnervøs, fjærlett, helproft, hypermoderne, illsint, knøttliten, lynrask, pillråtten, pisslunken, radmager, ramsalt, sjokkrosa, skråsikker, snorrett, sprutrød, stappmett, styrtrik, trillrund (flere løsninger er mulige)

Adverb (side 28)

1) ennå, 2) enda, 3) åpen, 4) oppe, 5) åpen, 6) langt, 7) lenger, 8) lenger, 9) lengre, 10) lengre

Øvelser med adverb (side 29)

1) fort – måtesadverb, 2) jevnlig – tidsadverb, 3) svært – gradsadverb, 4) hjemmefra – stedsadverb, 5) sakte – måtesadverb, 6) åpenbart – setningsadverb, 7) årlig – tidsadverb, 8) allerede – tidsadverb, 9) umåtelig – gradsadverb, 10) bort – stedsadverb, 11) der – stedsadverb, 12) jammen - setningsadverb

1) Jeg kommer da, 2) Da ligger hun der, 3) Der fant jeg den, 4) Da gråt jeg der, 5) De kommer da

Bestemmerord (side 30)

OPPGAVE 1: 1) én, 2) et, 3) en, 4) ett, 5) én, 6) Én – én, 7) Ett

OPPGAVE 2: den-det-de, denne-dette-disse

OPPGAVE 3: I den fjerde oppgaven snakker skøyeren om bildet, ikke om slottet.

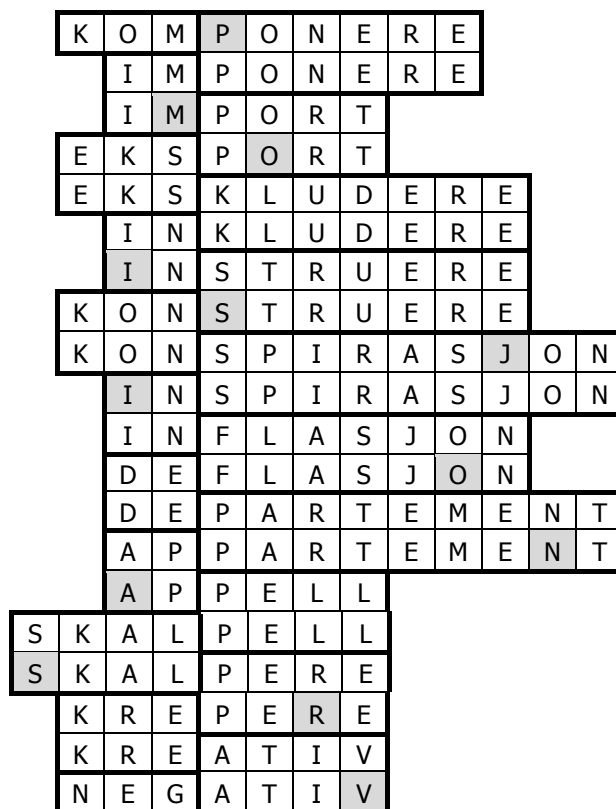
Pronomen (side 31)

1) dem, 2) henne, 3) hun, 4) dem, 5) de, 6) hun-hun-hun, 7) hun-henne, 8) dem

Preposisjoner (side 32)

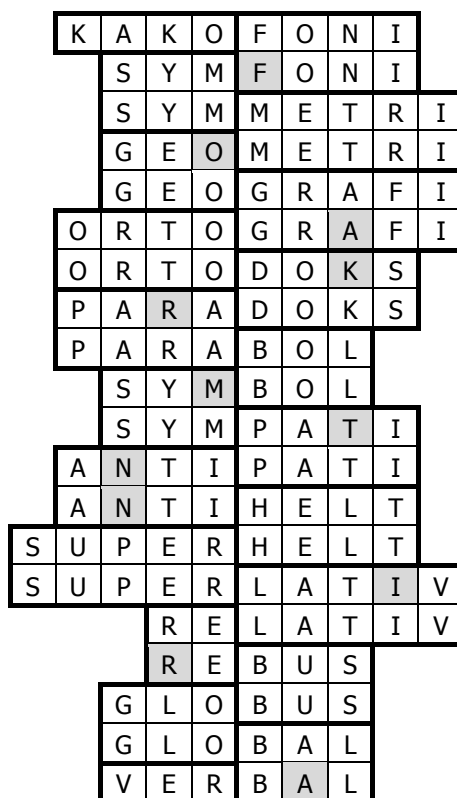
1) mellom, 2) med, 3) på, 4) på, 5) gjennom – med, 6) forbi, 7) med, 8) fra – til, 9) på, 10) fra, 11) med, 12) under, 13) av, 14) for [preposisjon her], 15) til, 16) bak, 17) gjennom, 18) mellom, 19) bak, 20) av, 21) på, 22) for

Framandkryssord 1

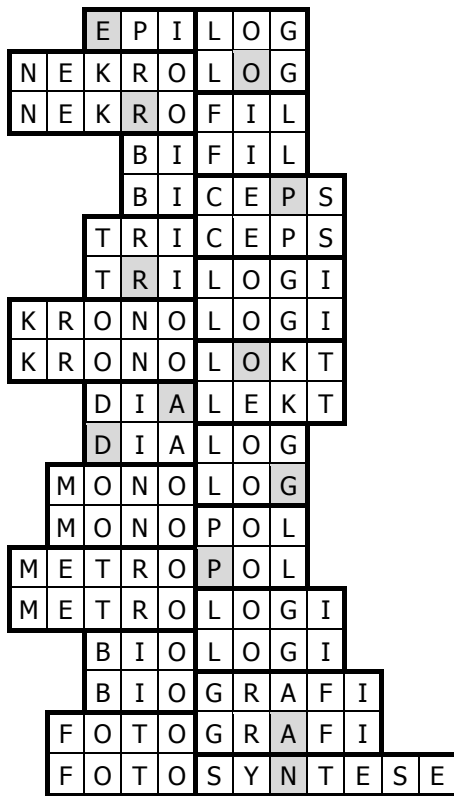
Løysingsord: SLYNGELALDER

Framandkryss 2

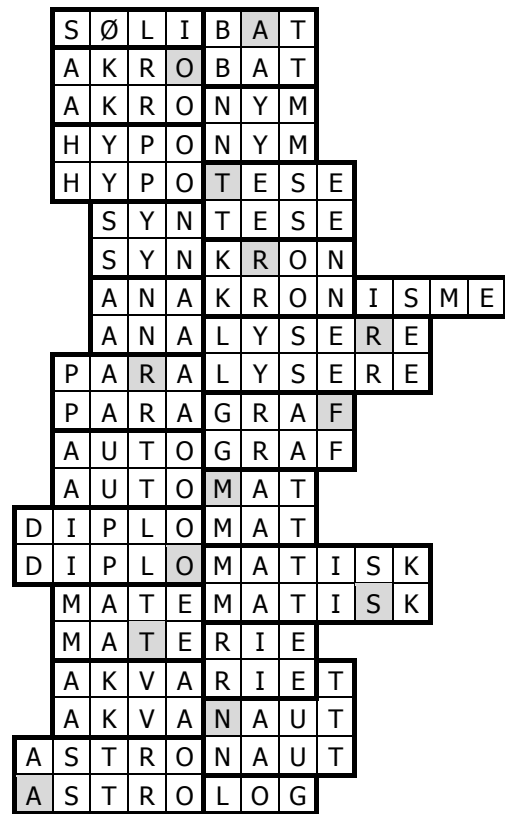
Løysingsord: KONFIRMANTAR

Fremmedkryssord 3

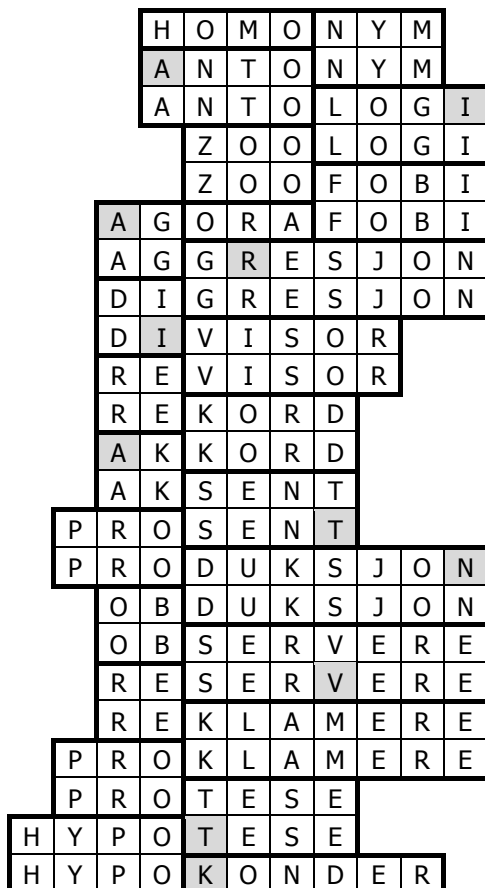
Løysingsord: PROPAGANDERE

Fremmedkryssord 5

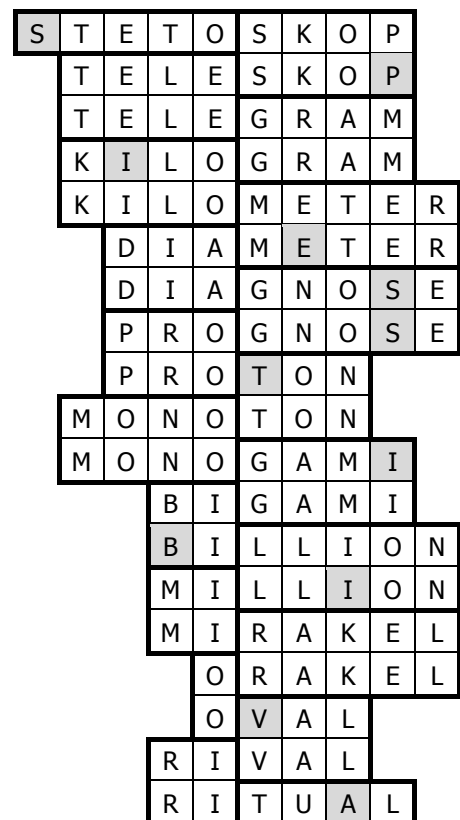
Løysingsord: TRANSFORMATOR

Fremmedkryssord 4

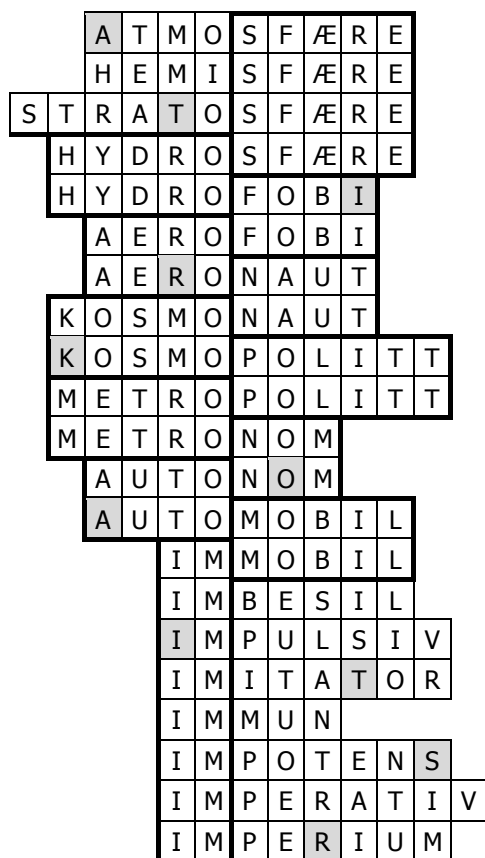
Løysingsord: ANTIKVARISK

Fremmedkryssord 6

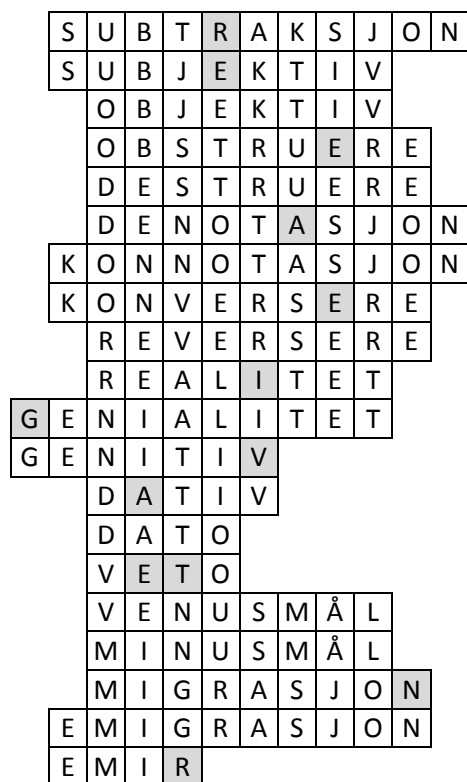
Løysingsord: BISPEVISITAS

Fremmedkryss 7

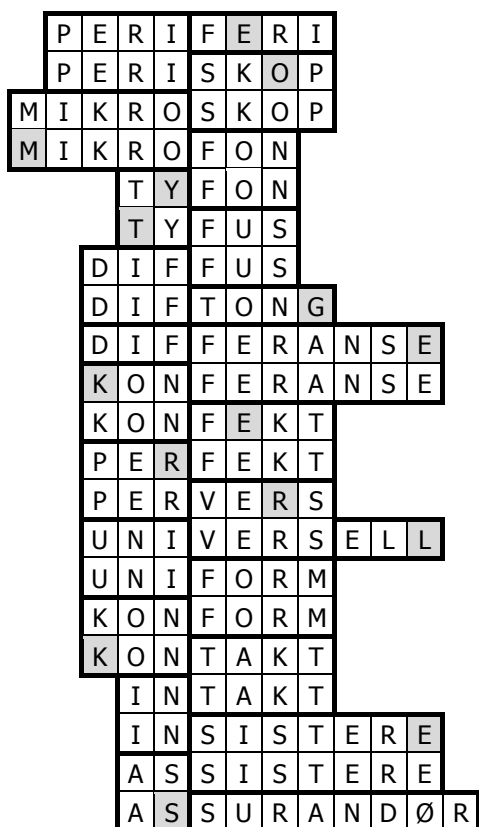
Løysingsord: ARISTOKRATI

Fremmedkryss 9

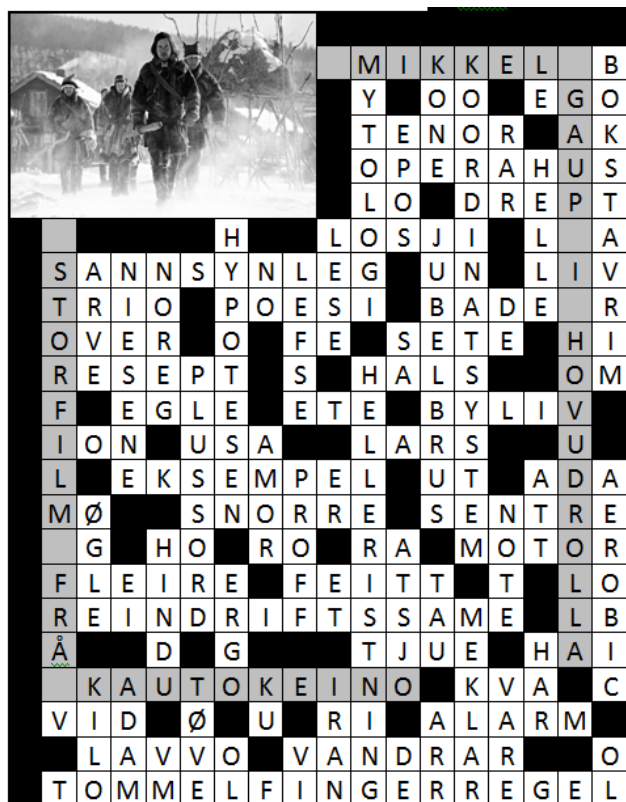
Løysingsord: SLYNGELALDER

Fremmedkryss 8

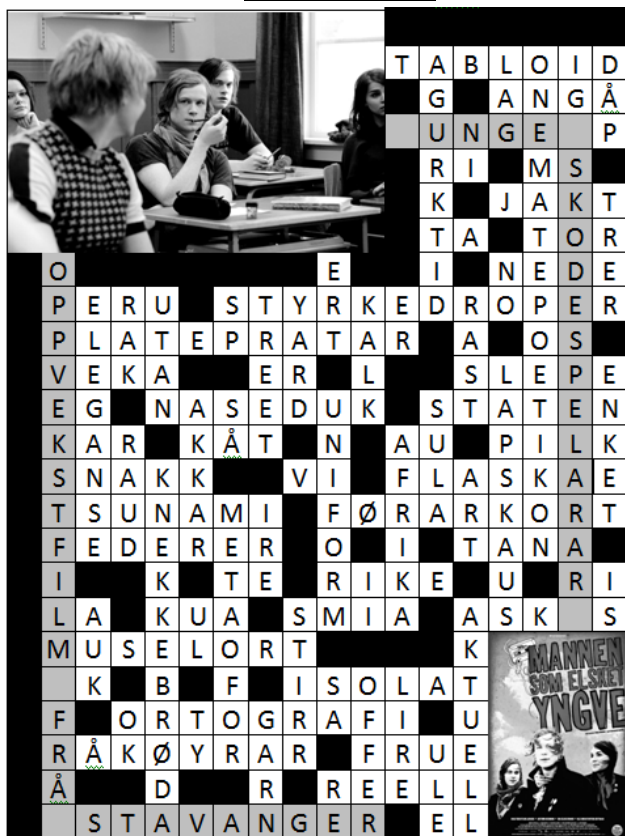

Løysingsord: ERGOMETERSYKKEL

Filmkryss 1

Filmkryss 2

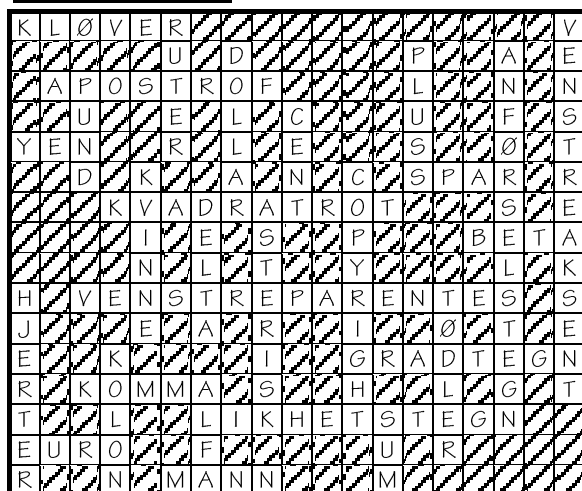

Antonymkryss 1

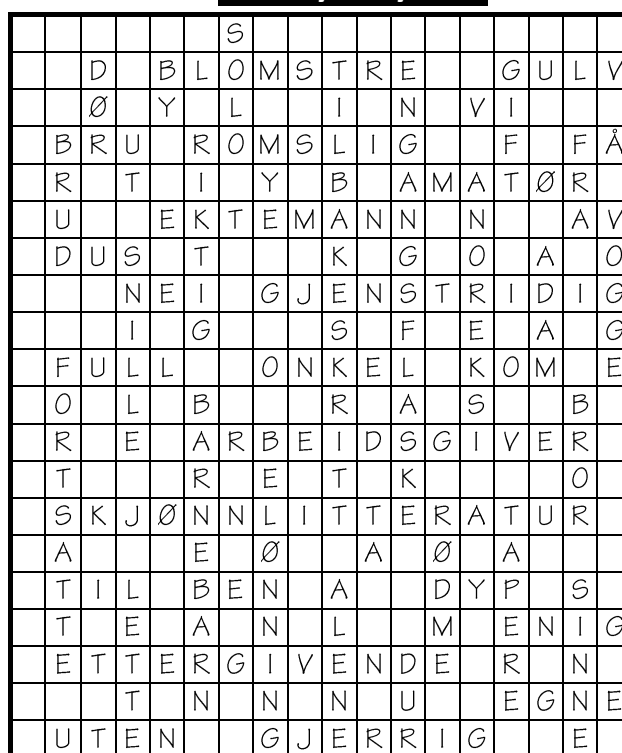

Kodeord: SINNATAGG

Tegnkryss 1

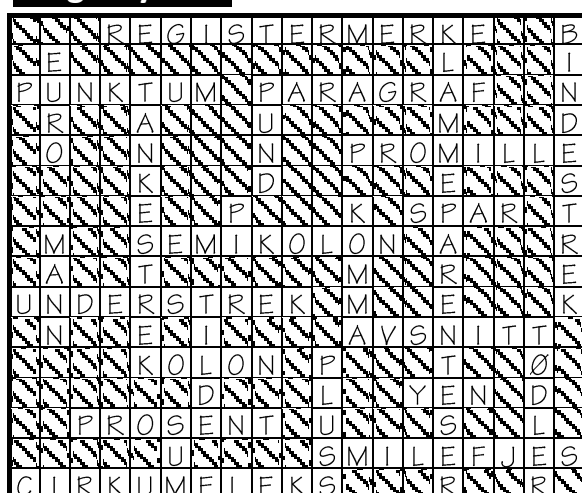

Antonymkryss 2

Kodeord: INFLUENSA

Tegnkryss 2

Antonymkryss 3

																O		
	L			B	F	O	R	B	U	D	T		S	P	Ø	K		
S	E	I	E	R		I		A		O		M	P		R			
	S			U	N	N	T	A	K		V		I				O	
	E				N			F	I	E	N	D	S	K	A	P		
			M	A	G	E	R		R		N	D		L		P		
	U	T			R			B	A	K			A	A				
	N		B		I	N	N				B	E	G	Y	N	N	E	
	N	Å	R		P			D	B					D		T		
	T		A		E		P	I	P	E	K	O	N	S	E	R	T	
H	A	V		B				S		D			A		R		E	
	K			O		D	E	S	T	R	U	K	T	I	V		R	
	S	T	A	R	T			E		E			U		E		F	
	V		T				N			E		R		R		Ø		
	I	N	T	E	R	N	A	S	J	O	N	A	L		D	E	L	
S						L				I		I		I		G		
			D		M	O	D	I	G		G		G	A	G	N	E	
	B	R	U	D			R		U			D					R	
	O		M	U	L	T	I	P	L	I	S	E	R	E	R		E	
M			S		A			V			R				O		N	

Kodeord: SLYNGELALDER

Antonymkryss 5

	K				B		F	R	A		F		A	L	V	O	R	
L	A	N	G		R		Å		K	J	Ø	P		E		B		
	L			F	Å				T		R		V		A	L	T	
		D	E	M	O	K	R	A	T	I			D	I	T		I	
		V		R			V		V				L	I	G	G	E	
	S	I		F		S					F	U	L	L		A		
		G	R	A	T	U	L	E	R	E				T	E	T		
	H		L			Ø			T	I	L		R		O			
		E	N	S	F	A	R	G	E	T				E		R		
	Å	T		K		E			E	F	F	E	K	T	I	V		
				N		G		U		R		I		K		S		
		F	R	I	L	U	F	T	S	M	E	N	N	E	S	K	E	
	J	A		N		L		G		I			E	M		L		
		K		G	A	V	M	I	L	D			D	R	A		D	
	T						F	D			E		L		S			
	H	A	L	V		M	O	T	T	A	K	E	R			U	T	
	A			E		P			G			L		D				
	R			S	L	I	P	P	E				A	K	U	T	T	
	D	U	M	T			E		N		A	R	G		R		I	

Kodeord: BJØRNEGRAV

Antonymkryss 4

					G			U	T	H	V	I	L	T			T	
		P	A	S	I	E	N	T		Å		E		L	A	V		
	I		V	S			E		B	R	E	D				I		
	N		S	I	S	T		N						F	U	L	L	
	N	E	I		E			F		S		E			A			
	T		D	E	L	E		V	E	L	K	O	M	M	E	N		
L	E		E		T				R	A		I			G			
	K		S	N	A	K	K	E	S	A	L	I	G		N	E	D	
	T	A			K				K		L		R			R		
			L	E	G	E	M	E		V			A			M		
		D			R			F	A	N	G	E	N	S	K	A	P	
	B	R	O	R		D			N		I		T		J		R	
		I			D	O	V	E	N		F	Å			Ø		A	
			R			B				T			B	R	Å	K		
	D		U	T		B	R	E	M	S	E		T		E		S	
	A	V		Ø		E				R		I		B		I		
	G	A	M	M	E	L			G	A	M	M	E	L	D	A	G	S
		N		M						Å				N				
	I	N	N	E	N			K	J	Æ	R	L	I	G	H	E	T	

Kodeord: LUFTBALLONG

Antonymkryss 6

												M						
		D	U	R		J	A			D		I		E	L	S	K	E
		T		S		N		B	A	R	N		N		P		K	
		O	F	F	E	N	T	L	I	G		N	O	N	N	E		S
		E		D		O		T			E				N		T	
		B	R	E	D		N	Y	T	T			T	J	E	N	E	R
		D		E		Y		E		P					E		A	
		S	E	L	V	M	Å	L		R		G		I	N			
	U	T			E			I		O		R			D	E	R	
		R	O		L	Ø	F	T	E	B	R	U	D	D	E	T		
		A			S			E		L		M		E		T		
		E	N	E	S	T	Å	E	N	D	E		S	U	L	T	E	N
		G			E					M		E		V		R		
		V		I	L	L	E	G	A	L		U	T	G	I	F	T	
		A		N		T		I		I	S		E		S		R	Å
		N	E	D	E			F		K			S			A		
		N		I		S	I	T	T	E		K	O	M	I	K	K	
			A	V		P			E		B		A			T		
			I		Ø			T		A		F	R	Y	S	E	R	
		D	Ø	D		K	R	I	T	I	K	K		T			T	

Kodeord: SLAPPFISK

Antonymkryss 7

						R						D					
	S	O	L	G	T	E			D		S	T	Y	G	G	A	
	T		E	I		T		F	U	L	L	R		U		R	
	A		D			T	Ø	R	R		A	V		B	L	Ø	T
	N	Ø	D		H			U			N		G	A	V		E
	D		S		E		B		B	A	K			K			R
	F	J	E	R	N	L	Y	S		N		M		L		V	I
	U		T		G		R	U		T	R	A	G	E	D	I	E
	G		N	E	I			B	R	A		R		N		S	
	L		I		V			T		R	A	K		G		E	
		U	N	D	E	R	T	R	Y	K	K	E	L	S	E		S
	K		G		N	E		A		T		D	A		T	A	M
M	O	R			H			H		I		S			T		Å
	N		G		E	T	T	E	R	S	P	Ø	R	S	E	L	
	T	R	I	S	T			R			O	K			R		S
	R		F			O	V	E	R	F	L	O	D		O		I
	A	L	T				I		I			N			R	O	S
		Y		D		F	A	L	S	K		O	N		D		T
	A	V	T	A				Y				M		Å		U	
		E		L		P	E	S	S	I	M	I	S	T		T	I

Kodeord: RYKTEMAKER

Antonymkryss 8

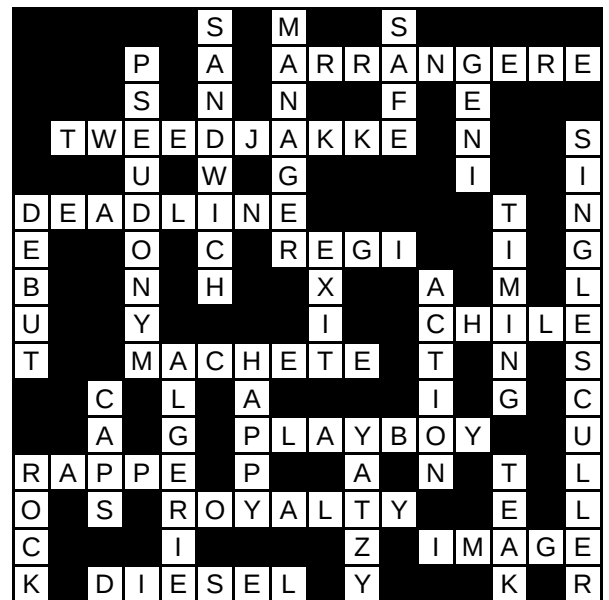
																K		
	A	D	A	M			M			D		A	V		J	A	G	
	R	U		Ø		B	O	M	M	E		K			Ø		I	
	M		F	R	I		T			G		S	L	A	N	K		
		B	A	K			G	R	O			E			N		A	
	O		S		Y	A				F		P	A	S	S	I	V	
	M	O	T	S	T	A	N	D	E	R		T			D		S	
	E		L		T		G			E	N	E	R	G	I	S	K	
	G		A		E					D		R			S		J	
	A	N	N	E	R	L	E	D	E	S		E		E	K	T	E	
			D		S		N			O					R		D	
	T	A		U	T		S	K	A	M		Å		D	I	N		
	I		U				F			M		R			M			
	L		F	Å		K	O	N	S	E	R	V	A	T	I	V		
	T	I	L				R			L		Å			N		T	
	A		A	U	T	O	M	A	T	I	S	K			E		R	
			K				I			G		E			R		Y	
	L	Ø	S		D	A	G			F		Y	N	G	L	I	N	G
		D		N	Y					R				A		N	T	
	S	E	N		P	Å				P	U	N	K	T	L	I	G	E

Kodeord: KAMPDYKTIG

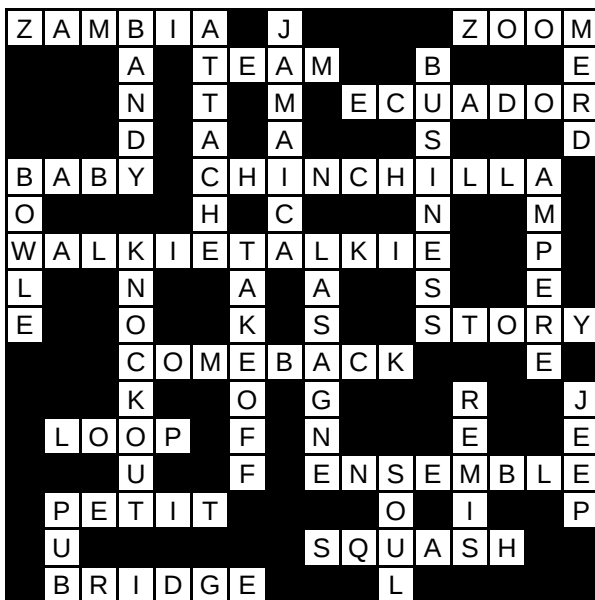
Lydkryss 1

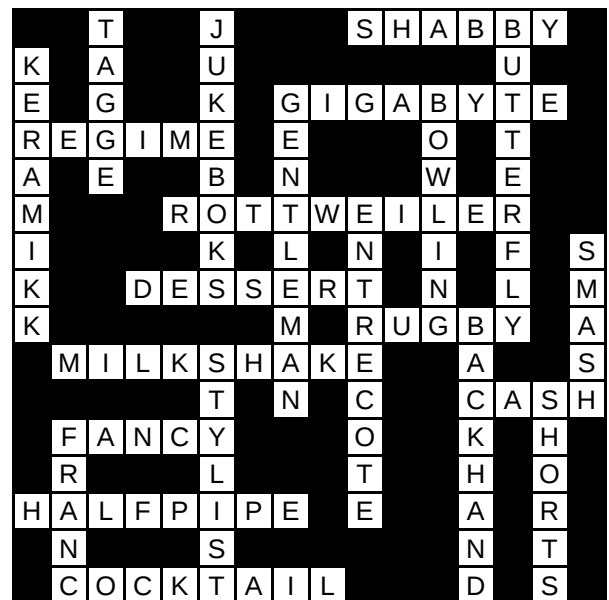
Lydkryss 4

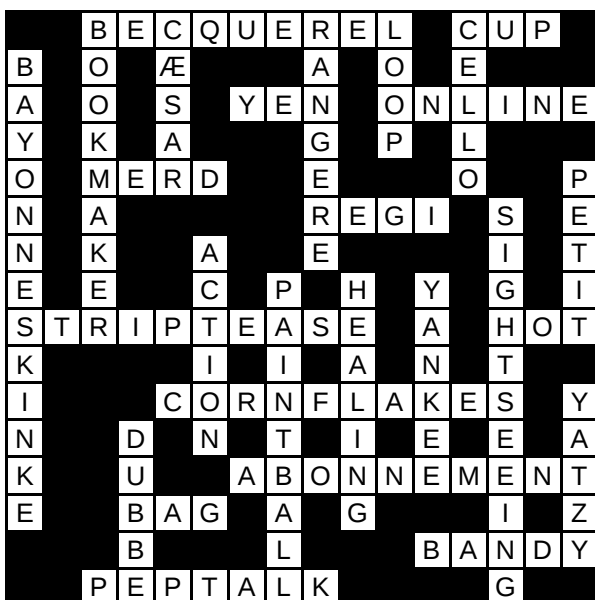
Lydkryss 2

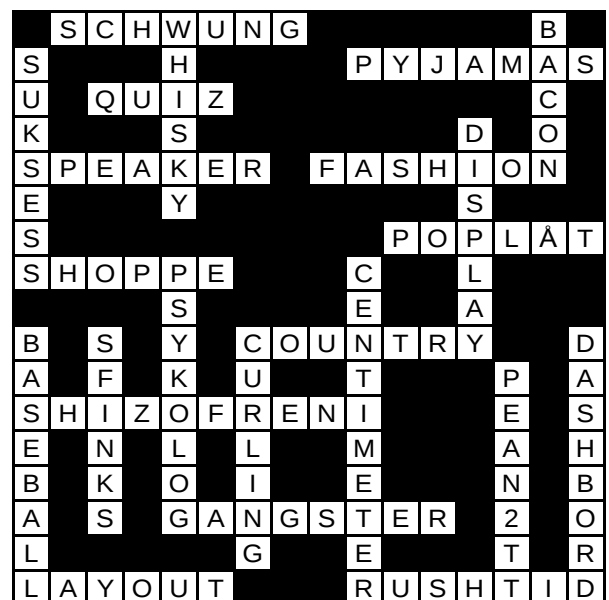
Lydkryss 5

Lydkryss 3

Lydkryss 6

Returadresse:
Norsknytt
Postboks 303
7601 LEVANGER

NORSKnytt

Norsknytt nummer 3/4-2007

Innhold

- 3 Leder – «Tid for tunge løft»
- 4 Kort om PISA
- 5 Lesestrategier
- 8 Norske folkeeventyr
- 9 Norsk overtro
- 10 Vokaler og konsonanter
- 11 Bokstavomstokking av avisord
- 12 Innbyggernavn
- 15 Hunnprins og hannprins
- 16 Notiser
- 17 Kort om grammatikk
- 18 Verb
- 21 Substantiv
- 24 Fargerike adjektiv
- 25 Sammensatte adjektiv
- 28 Adverb
- 31 Pronomen: De eller dem?
- 32 Preposisjon
- 33 Grammatikk-loop
- 36 Kryssordartikkel
- 37 Fremmedkryss
- 46 Filmkryss
- 48 Lydkryss
- 54 Tegnkryss
- 56 Antonymkryss
- 64 Fasitsider